

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la Patriarhia Ecumenică de Constantinopol

Între 14—20 mai a.c., Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în fruntea unei delegații, a făcut o vizită oficială Sanctității Sale Dimitrios I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului. Din delegație au făcut parte: I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P.S. Episcop Eftimie al Romanului și Hușilor, P.S. Episcop Nifon Ploieșteanul, Vicar Patriarhal și Secretar al Sfântului Sinod, Pr. Prof. Ștefan Alexe și Pr. Asist. Constantin Coman de la Institutul Teologic din București și Diac. Grigore Alexandru de la Catedrala Patriarhală.

La plecare, pe aeroportul Otopeni, au fost de față ierarhi și reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Române. În drum spre Constantinopol, s-a făcut o escală în capitala iugoslaviei — Belgrad. La aeroport, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a fost întâmpinat de Prea Fericirea Sa, Patriarhul Gherman al Bisericii Ortodoxe Sârbe și de Dl. Dumitru Popa, Ambasadorul R. S. România la Belgrad. Delegația Bisericii Ortodoxe Române a fost condusă la Palatul Patriarhal, unde cei doi Patriarhi s-au întreținut frățește, discutând probleme de interes comun bisericesc. Au fost trecute în revistă probleme care preocupă Biserica Ortodoxă astăzi și relațiile de colaborare dintre cele două Biserici Ortodoxe, evidențindu-se, totodată, raporturile de prietenie și bună vecinătate care există între popoarele roman și iugoslav. Discuțiile s-au continuat în timpul dejunului oferit de Prea Fericitul Patriarh Gherman în onoarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și a însoțitorilor săi.

În seara zilei de 14 mai, delegația Bisericii Ortodoxe Române în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a sosit la Istanbul. Pe aeroportul internațional K. Atatürk, delegația Bisericii Ortodoxe Române a fost întâmpinată de un grup de înalți ierarhi ai Patriarhiei Ecumenice, în frunte cu Mitropolitul Chrisostom de Myra. În saloanel oficial al aeroportului, înălțorii oaspeți români le-a fost prezentat programul vizitei de către I.P.S. Mitropolit Chrisostom de Myra.

De asemenea, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a răspuns întrebărilor adresate de un grup de reprezentanți ai presei din Istanbul.

Vineri, 15 mai, la orele 10, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a fost întâmpinat în Catedrala „Sf. Gheorghe” a Patriarhiei Ecumenice de înalți ierarhi ai Scaunului Ecumenic, săvîrșindu-se — conform tradiției — o Doxologie și un Te-Deum.

A urmat întâlnirea oficială dintre cei doi Patriarhi,

care a avut loc la reședința Patriarhiei Ecumenice. Au fost prezenți membrii delegației Bisericii Ortodoxe Române și înalți ierarhi constantinopolitani.

Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Dimitrios I, a rostit un cuvînt de bun venit oaspeților români, evocînd cu acest prilej bunele relații dintre cele două Biserici surori și exprimînd sentimente de aleasă bucurie, prilejuite de vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la Patriarhia Ecumenică.

Răspunzînd, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a mulțumit pentru invitația de a vizita Patriarhia Ecumenică și pentru prilejul oferit de a se întîlni cu Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Dimitrios I și cu înalții ierarhi constantinopolitani. În continuare, Prea Fericirea Sa s-a referit la relațiile tradiționale ce există între cele două Biserici Ortodoxe surori, cu adînci rădăcini în istorie. S-au menționat, de asemenea, vizitele multor Patriarhi ecumenici făcute Bisericii românești de-a lungul timpului, exprimîndu-se convingerea că vizita va contribui la continuarea acestor relații și că ele se vor dezvolta în viitor.

Cu prilejul acestei întîlniri oficiale, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a răspuns întrebărilor care i-au fost adresate din partea reprezentanților presei, referitoare la scopul vizitei. Prea Fericirea Sa a precizat că această vizită se înscrie în cadrul vechilor legături de prietenie dintre Patriarhia Ecumenică și Biserica Ortodoxă Română. Alături de aceasta, Prea Fericirea Sa este purtătorul unui mesaj de pace, prietenie și colaborare din partea poporului român către poporul turc. Acest interviu, împreună cu fotografia celor doi Patriarhi, a apărut în presa de a doua zi.

Delegația Bisericii Ortodoxe Române a prezentat condițiile de deplină libertate în care ea și celelalte culte din țara noastră își desfășoară activitatea, relațiile de colaborare și respect dintre acestea.

În aceeași zi, la orele 12, a avut loc o consfătuire comună între delegația Bisericii Ortodoxe Române și Comisia Sinodală pentru problemele interortodoxe a Patriarhiei Ecumenice, desfășurată sub conducerea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist. În cadrul consfătuirii au fost discutate următoarele probleme: activitatea Bisericii Ortodoxe pentru pregătirea Sfîntului și Marelui Sinod; dialogul cu Biserica Romano-Catolică și cu celelalte Biserici și Confesiuni creștine; intensificarea activității pentru apărarea păcii.

(Continuare în pag. a 2-a)

Deschiderea Sesiunii anuale de lucru a Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, pe anul 1987

În ziua de 5 iunie 1987 a avut loc la Patriarhia Română deschiderea sesiunii de lucru a Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române pe anul 1987.

La orele 9 dimineața s-a oficiat slujba Te-Deum-ului în Paraclisul Patriarhal, după care, membrii Sinodului Permanent au ținut o consfătuire sinodală analizînd unele probleme referitoare la activitatea parohiilor ortodoxe române de peste hotare.

Apoi la orele 10.00, în sala Palatului Patriarhal au fost deschise lucrările primei ședințe sinodale pe anul 1987.

A fost prezent Ion Cumpănașu, Președintele Departamentului Cultelor și alți reprezentanți ai departamentului care, potrivit tradiției Bisericii Ortodoxe Române și legiilor sale bisericesci, iau parte la ședința sinodală. P.F. Patriarh Teoctist, a salutată cu bucurie frățească pe membrii Sfîntului Sinod care, cu unanimitate, au răspuns chemării la ședință.

Potrivit uzanței, cele patru comisii sinodale au primit lucrările și procedat la studiarea lor, prezentînd Plenului Sfîntului Sinod soluții și proiecte de hotărîri.

Comisia afacerilor externe bisericesci a relevat ampla lucrare a Bisericii Ortodoxe Române pentru pro-

movarea relațiilor cu Bisericele Ortodoxe surori, cu Biserica Romano-Catolică și cu Bisericele protestante. S-a luat act de stadiul relațiilor interbisericesci și s-a hotărît continuarea dialogurilor bilaterale între Biserica Ortodoxă Română și alte Biserici.

De asemenea, a fost examinată activitatea Bisericii noastre desfășurată prin delegații și reprezentanții săi în marile organizații creștine mondiale: Consiliul Ecumenic al Bisericeilor, Conferința Bisericeilor Europene și Conferința Creștină pentru Pace, precum și activitatea ierarhilor și teologilor români în cadrul diferitelor întîlniri bisericesci și pentru pace.

Comisia pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri a înfățișat în plenul Sfîntului Sinod activitatea clerului Bisericii Ortodoxe Române în cadrul conferințelor preoțesti trimestriale și al conferințelor administrative, relevîndu-se importanța acestora pentru continuarea pregătirii a clerului și pentru lucrarea pastoral-misionară de propovăduire, păstrare și apărare a dreptei credințe. Hotărîrile sinodale în acest domeniu s-au referit la promovarea activității clerului în toate sectoarele vieții bisericesci.

La propunerile comisiei Canonică, Juridică și pentru disciplină s-a acordat rangul de arhimandrit unui număr de trei protosingheli, cu pregă-

ture teologice deosebite și cu activitate plină în rîndurile monahilor: P. C. Protos. Casian Crăciun, asistent-spiritual la Institutul Teologic Universitar Sibiu; P. C. Protos. Ioasaf Ganea, m-reă Gura Motruului, jud. Mehedinți; P. C. Protos. Vicențiu-Victor Griffoni, de la m-reă Lainici, jud. Gorj.

Comisia învățămîntului pentru pregătirea personalului bisericesc a înțocmit și a supus aprobării Sfîntului Sinod programarea cursurilor de îndrumare misionară și pastorală a clerului, — seria 73-a, programul cursurilor de perfecționare a cadrelor didactice de la seminarile teologice din Patriarhia Română, ce urmează a avea loc în perioada 6—11 iulie 1987 și a elaborat unele măsuri referitoare la recrutarea cîntăreților bisericesci.

De asemenea, a studiat și a supus spre aprobare instrucțiunile care privesc organizarea și desfășurarea examenelor de admitere în seminarile și institutele teologice universitare. În încheierea lucrărilor acestei ședințe sinodale care s-au desfășurat în spiritul deplină unități de opinie și sub semnul permanentei purtări de grijă a Sfîntului Sinod în frunte cu Întistătorul Bisericii Ortodoxe Pr. Constantin Părvu, Vicar administrativ

(Continuare în pag. a 3-a)

A 49-a Conferință Teologică Interconfesională

2—3 iunie 1987, Cluj-Napoca

TELEGRAMĂ

Excelenței Sale Domnului NICOLAE CEAUȘESCU

Președintele Republicii Socialiste România
Președintele Frontului Democrației
și Unității Socialiste

Excelența Voastră,

Participanții la cea de a 49-a Conferință teologică interconfesională desfășurată în zilele de 2—3 iunie 1987 la Institutul teologic protestant unic de grad universitar din Cluj-Napoca, ierarhi, teologi ai Bisericii Ortodoxe Române, ai Bisericilor protestante și reprezentanți ai cultelor neoprotestante precum și ai Bisericilor romano-catolice și armeno-grigoriană din R. S. România doresc și cu acest prilej să vă transmită profunda lor mulțumire și recunoștință pentru largile posibilități create activităților specifice bisericesci și teologice, ca rezultat al politicii interne juste promovate cu strălucire de Excelența Voastră.

Am discutat în aceste zile de rodnice consfătuiri, teme de deosebită importanță pentru noi ca teologi și cetățeni ai României Socialiste, teme privind conviețuirea și conlucrarea frățească dintre cultele din țara noastră, bazate pe egalitate, frăție și respect reciproc fără deosebire de apartenență la o naționalitate sau alta, care exprimă cu prisosință idealurile de unitate, pace și progres ale poporului român.

De asemenea, am dezbătut, cu deosebit interes, tema „Transilvania — adevăruri din trecut — adevăruri de azi” prezentată de I. P. S. Antonie, Mitropolitul Ardealului, exprimînd prin numeroase contribuții, sentimentele noastre patriotice legate de istoria multi-milenară a acestui vechi teritoriu românesc, precum și prețuirea pentru marile realizări ale ultimelor decenii, ale strălucitei perioade numită „Epoca Ceaulescu”.

Dorim și cu această ocazie, să ne reafirmăm admirația și adeziunea deplină a noastră și a tuturor celor pe care îi reprezentăm — cler și credincioși, teologi și studenți — pentru neobosita și strălucita activitate a Excelenței Voastre pentru realizarea mărețelor programe de dezvoltare economică și socială a României Socialiste pentru contribuția pe care personal o aduceți cu atîta strălucire și perseverență la îndeplinirea obiectivelor majore ale timpurilor noastre — dezarmarea și pacea, instaurarea unei noi ordini economice mondiale și asigurarea progresului fiecărui popor, independenței și suveranității fiecărei țări, prieteniei și colaborării cu toate națiunile lumii.

Asigurîndu-vă și în continuare de întreaga noastră contribuție patriotică la progresul multilateral al României și la cauza păcii, vă exprimăm omagiile noastre respectuoase, profunda stimă și sincera prețuire pe care vi le purtăm.

PARTICIPANȚII LA CONFERINȚA TEOLAGICĂ INTERCONFESIONALĂ

Cluj-Napoca, 2—3 iunie 1987

Institutul Teologic Protestant Unic din Cluj-Napoca a găzduit în zilele de 2—3 iunie a.c., cea de a 49-a Conferință Teologică Interconfesională, la care au participat conducători de culte, ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, profesori ai Institutelor Teologice din București, Sibiu, Cluj-Napoca, Alba Iulia și Iași, reprezentanți ai Seminarilor Teologice din țară, vicari și consilieri eparhiali, redactori ai publicațiilor bisericesci, doctoranzi, studenți și alți invitați.

Referatul principal al Conferinței: „Conviețuirea și conlucrarea frățească dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare, temelii al ecumenismului local din patria noastră”, a fost elaborat de Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniță de la Institutul teologic universitar din București. Tema a fost apoi aprofundată în alte trei coreferate prezentate de Prof. Dr. Anton Despinescu, din partea Institutului Teologic Romano-Catolic din Iași; Asistent Rezi Elek, de la Institutul Teologic Protestant Unic din Cluj-Napoca și Prof. Dr. Hermann Pitters, prorector, Institutul Teologic Protestant Unic, ramura Sibiu; sub un titlu mic: „Relațiile dintre Cultele din țara noastră, bazate pe respectul reciproc și tradiția lor de conlucrare ecumenică, în sprînjul idealurilor de Unitate, pace și progres ale poporului român și ale unității creștine”.

(Continuare în pag. a 5-a)

Vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist...

(Continuare din pag. 1-a)

La sfârșitul discuțiilor, I. P. S. Mitropolit Chrisostom de Myra a mulțumit Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist pentru acest schimb de vederi.

Duminică, 17 mai, cei doi Patriarhi au săvârșit Sf. Liturghie în Catedrala „Sf. Gheorghe” din Constantinopol, înconjurați de înalți ierarhi din cele două Biserici Ortodoxe surori.

După oficierea Sf. Liturghii, Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Dimitrios I a salutat în cuvântarea pe care a rostit-o, pe întîistătătorii Bisericii Ortodoxe Române, elogiind strălucita personalitate a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și spunînd, printre altele: „Calitățile care împodobesc personalitatea Prea Fericirii Voastre — pe de o parte — și religiozitatea profundă a binecredinciosului popor român — pe de altă parte — constituie garanțiile sigure ale succesului deplin în misiunea și chemarea Prea Fericirii Voastre”. De asemenea, Patriarhul Ecumenic Dimitrios I a apreciat în mod deosebit contribuția prețioasă a Patriarhiei Române la lucrarea de pregătire a Sfintului și Marelui Sinod Ortodox.

Sanctitatea Sa s-a referit apoi la legăturile strînse, tradiționale, între Patriarhia Ecumenică și Țările Române, subliniind că: „Ofrandele prețioase din partea acestor țări către Patriarhia Ecumenică dau mărturie despre bunele relații frățești ce au existat totdeauna între noi”.

În încheierea cuvîntării, Patriarhul Ecumenic Dimitrios I a spus: „Să rămînem uniți în credința noastră ortodoxă, în rînduiala noastră canonică, în responsabilitatea noastră față de Biserici și lume”.

A luat apoi cuvîntul Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care a mulțumit pentru primirea călduroasă ce a fost rezervată delegației Bisericii Ortodoxe Române. În continuarea cuvîntării, Prea Fericirea Sa a evocat pagini din istoria Bisericii Ortodoxe Române, care este strîns unită cu istoria poporului român. „Născută deodată cu poporul român, a precizat Prea Fericirea Sa, Biserica Ortodoxă Română a crescut și s-a dezvoltat împreună cu poporul. Se știe că atunci cînd poporul român a intrat în istorie, el era deja creștin, pentru că el s-a născut creștin”.

Prea Fericirea Sa a prezentat apoi aspecte ale bogatei activități interne a Bisericii Ortodoxe Române — un loc special ocupîndu-l relațiile de conlucrare și colaborare cu toate cultele existente în țară. Pe plan extern, Biserica Ortodoxă Română întretine legături frățești cu celelalte Biserici ortodoxe, este angajată în dialoguri cu celelalte confesiuni și religii și participă la activitatea tuturor marilor Organizații Internaționale Bisericești și Religioase.

Un domeniu căruia Biserica Ortodoxă Română i-a acordat importanță majoră, este acela al pregătirii Sfintului și Marelui Sinod al Ortodoxiei — cooperarea cu Patriarhia Ecumenică în acest sens dovedindu-se din ce în ce mai rodnică.

Prea Fericitul Patriarh Teoctist a evidențiat în continuare că Biserica Ortodoxă Română este angajată, ca și Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, în promovarea idealurilor creștine de pace, de dreptate și frățietate, de dragoste între popoare, de abolire a discriminărilor rasiale. „Toți sîntem conștienți, a spus Prea Fericirea Sa, de primejdia ce o reprezintă pentru umanitate un nou război care, în împrejurările de azi, amenință însăși viața pe planeta noastră”.

În încheierea cuvîntării, Prea Fericirea Sa și-a exprimat dorința ca întîlnirea dintre întîistătătorii celor două Bise-

rici Ortodoxe surori să constituie un prilej de mărturisire a hotărîrii de a fi folositori lumii.

A urmat apoi masa oficială oferită de Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Dimitrios I în onoarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și a membrilor delegației Bisericii Ortodoxe Române. Au participat membrii Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe a Constantinopolului, membrii delegației Bisericii Ortodoxe Române, Consulul General al Greciei și Consulul General al R. S. România la Istanbul. Cu acest prilej, cei doi întîistătători au rostit toasturi.

În ziua de 18 mai, Prea Fericitul Părinte Teoctist a oferit o recepție la Consulatul Român din Istanbul, în cinstea Sanctității Sale, Patriarhul Ecumenic Dimitrios I. La recepție au participat ierarhi și clerici ai Patriarhiei Ecumenice și alți invitați.

La încheierea vizitei oficiale a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, în fruntea delegației Bisericii Ortodoxe Române, la Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, a fost semnat un Comunicat Comun, pe care îl reproducem în continuare:

„Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române Teoctist, răspunzînd invitației primite, a vizitat, în fruntea unei delegații, între 14—20 mai 1987, Patriarhia Ecumenică, unde a fost primit cu multă dragoste și cinste de către Patriarhul Ecumenic Dimitrios și a schimbat cu acesta îmbrățișare frățească în Hristos cel Înviat.

În timpul acestei vizite, celor doi întîistătători li s-a oferit prilejul unui schimb de vederi referitoare la problemele actuale ale Ortodoxiei și, în general, ale creștinismului și ale lumii. Punctul culminant al întîlnirii lor l-a constituit săvîrșirea împreună a Sfintei Liturghii în Sfînta Catedrală Patriarhală din Fanar, în Duminica Samarinenței, 17 mai. La sfârșitul Sfintei Liturghii, cei doi Patriarhi au rostit cuvîntări oficiale, după care s-a făcut un schimb de daruri, spre amintire.

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a condus o consfătuire comună între delegația acestuia și Comisia Sinodală pentru problemele interortodoxe ale Patriarhiei Ecumenice, în timpul căreia s-au analizat teme bilaterale și activitatea Bisericii Ortodoxe pentru pregătirea Sfintului și Marelui Sinod, scoțîndu-se în evidență mai ales abordarea cu succes și în consens unanim de către cea de a treia Conferință Panorto-

doxă Presinodală a temelor aflate pe ordinea de zi a acesteia și s-au schimbat păreri cu privire la cele patru teme care au mai rămas de cercetat înainte de convocarea Sinodului. Pentru rezolvarea acestora trebuie să se depună orice efort posibil din partea Bisericilor Ortodoxe locale, în duhul înțelegerii și al zidirii reciproce, evaluîndu-se cu exactitate importanța acestor teme, care, rezolvate în mod pozitiv în consens panortodox, vor pecetlui unitatea Ortodoxiei.

În acord și cu cel de al patrulea text al celei de a treia Conferințe Panortodoxe Presinodale, s-a subliniat necesitatea continuării eforturilor Bisericii Ortodoxe pentru instaurarea păcii, a dreptății, a libertății, a frăției și a iubirii între popoare și pentru înlăturarea discriminărilor rasiale, ca să se facă voia lui Dumnezeu, precum în cer și pe pămînt și să se întindă peste tot pămîntul Împărăția Lui, Împărăție a bunei înțelegeri și a păcii, a unei păci durabile și netulburate de nici un fel de înarmări distrugătoare, care să amenințe însăși viața și existența omenirii. În acest scop, cei doi Patriarhi și-au exprimat voința și hotărîrea ca Bisericile lor să colaboreze cu toate religiile și cu toți oamenii de bună voință, să promoveze coexistența pașnică și înfrățirea în lume, spre binele popoarelor lor și al întregii omeniri.

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și însoțitorii săi au exprimat bucuria profundă a Bisericii și a binecredinciosului popor din România pentru viitoarea vizită, din septembrie a.c. a Patriarhului Ecumenic, care va contribui la stringerea și pe mai departe a legăturilor frățești dintre cele două Biserici.

Patriarhia Ecumenică, Fanar,
20 mai 1987”.

După semnarea Comunicatului comun, cei doi Patriarhi și-au luat un călduros rămas bun.

În timpul șederii la Istanbul, delegația Bisericii Ortodoxe Române, condusă de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și însoțită de înalți ierarhi ai Patriarhiei Ecumenice, a vizitat diferite monumente istorice și bisericești, între care au fost: Biserica Sf. Sofia, Mănăstirea Chora, Mănăstirea Studion, Biserica Vlahernelor, Mănăstirea Izvorul Tămăduirii și Facultatea de Teologie de la Halki.

După încheierea vizitei la Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, marți 19

mai, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și membrii delegației care l-au însoțit, în drum spre patrie, au făcut un popas la Sofia, fiind oaspeți ai Sanctității Sale Maxim, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Bulgare, timp de două zile.

Pe aeroportul din Sofia, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și însoțitorii au fost întîmpinați de Sanctitatea Sa Patriarhul Maxim al Bulgariei și de alți ierarhi. Au fost de față, de asemenea, Dl. Prof. Pojov, Președintele Departamentului Cultelor și reprezentanți ai Ambasadei R. S. România în Bulgaria.

Programul șederii în Bulgaria a cuprins următoarele puncte: vizitarea Catedralei Patriarhale „Sf. Alexandru Nevski”, primirea la Palatul Sinodal de către Sanctitatea Sa Maxim, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Bulgare și de Sfîntul Sinod, vizitarea Mănăstirii Drogolevtsi și a Mănăstirii Rila. În toate aceste locuri, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și delegații Bisericii Ortodoxe Române au fost întîmpinați cu multă prietenie și dragoste frățească. Pretutîndeni, înalții oaspeți români au fost însoțiți de Sanctitatea Sa, Patriarhul Maxim și de alți ierarhi, membri ai Sfîntului Sinod.

În după-amiaza zilei de 21 mai, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, împreună cu membrii delegației, au vizitat biserica parohială ortodoxă română din Sofia, fiind întîmpinată de preotul paroh și de numeroși credincioși.

Delegația Bisericii Ortodoxe Române, condusă de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist s-a întors în patrie, vineri, 22 mai.

După revenirea în țară, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a fost primit în Catedrala Patriarhală, unde s-a săvîrșit un Te-Deum de mulțumire. Au fost de față ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, Consilierii Patriarhali, membri ai Administrației Patriarhale, cadre didactice de la Institutul Teologic și de la Seminarul Teologic din București.

Pentru toți cei prezenți, Prea Fericirea Sa a împărtășit impresiile legate de vizita făcută Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol. După ce a reiterat momentele principale ale vizitei, Prea Fericirea Sa a subliniat interesul mare de care s-a bucurat prezența înalților delegați din Biserica Ortodoxă Română la Constantinopol, vizită de care a amintit presa, radioul și televiziunea. A fost anunțată apoi vizita pe care Patriarhul Ecumenic Dimitrios I o va efectua în țara noastră în luna septembrie. În încheiere, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a spus: „Ne întoarcem acasă cu impresii de neuitat, mai ales în ceea ce privește prețuirea de care se bucură Biserica Ortodoxă Română, ierarhii, clerul și credincioșii noștri — dar neprețuit pentru Biserica noastră. Faptul acesta este un îndemn de a ne spori eforturile pentru păstrarea tezaurului de prețuire și dragoste al acestor Biserici față de Biserica noastră. Este un dar neprețuit acela de a te bucura de un nume bun, așa cum se bucură Biserica Ortodoxă Română și poporul român”.

Vizita delegației Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist la Patriarhia Ecumenică de Constantinopol constituie o contribuție însemnată la promovarea legăturilor tradiționale cu Scaunul Ecumenic, la conlucrarea interortodoxă pentru pregătirea Sfintului și Marelui Sinod Ortodox. De asemenea, întîlnirile cu Sanctitățile lor, Patriarhul Gherman al Bisericii Ortodoxe Sîrbe și Patriarhul Maxim al Bisericii Ortodoxe Bulgare, au reprezentat prilejuri de evaluare a lucrării comune pentru întărirea unității ortodoxe.

Deschiderea Sesiunii anuale a Sfântului Sinod al B.O.R.

(Continuare din pag. 1-a)

În încheierea lucrărilor acestei sesiuni sinodale care s-au desfășurat în spiritul deplină unități de opinii și sub semnul permanentei purtări de grijă a Sfântului Sinod în frunte cu Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, pentru aducerea celor mai corespunzătoare hotărâri în soluționarea problemelor care privesc

sub toate aspectele viața religioasă a clerului și credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române, în climatul de deplină libertate religioasă, membrii Sfântului Sinod au dat expresie sentimentelor lor de profund respect și aleasă prețuire față de înalta conducere de stat prin următoarea telegramă:

**Excelenței Sale
Domnului NICOLAE CEAUȘESCU
Președintele Republicii Socialiste România
Președintele Frontului Democrației
și Unității Socialiste**

Mult iubite și stimate Domnule Președinte,

Membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române întruniți în ședință de lucru în zilele de 5—6 iunie 1987 într-o deplină unitate de gând și de faptă cu întreaga obște a clerului și credincioșilor dau glas celor mai alese sentimente de profundă stimă și adincă prețuire pe care le nutresc față de dumneavoastră, mult stimate Domnule Președinte NICOLAE CEAUȘESCU, eminent conducător al națiunii noastre, ctitorul României moderne, promotor neobosit al cauzei păcii, înțelegerii și colaborării între popoare.

Insufleții de chemările vibrante adresate întregului popor în vederea înfăptuirii mărețelor programe de dezvoltare multilaterală a țării, clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române sprijină cu dăruire și hotărâre opera înălțătoare — al cărui magistral arhitect sînteți Domnia Voastră — pentru înflorirea neîntreruptă a patriei, pentru ridicarea ei pe noi culmi de progres și civilizație.

Marile evenimente din acest an, cu profunde rezonanțe istorice în viața întregului nostru popor, constituie și pentru noi un deosebit prilej de a ne spori contribuția la înfăptuirea prezentului și viitorului națiunii, la creșterea prestigiului ei în lume și la împlinirea nobilelor idealuri ale păcii și colaborării.

Exprimînd deplina adieziune la politica internă și externă a statului nostru, în elaborarea și înfăptuirea căreia rolul determinant vă revine dumneavoastră, mult stimate Domnule Președinte, NICOLAE CEAUȘESCU, personalitate proeminentă a contemporaneității, ierarhii, clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române își reafirmă sprijinul unanim, profunda recunoștință pentru strălucite inițiative și demersuri pe care le dedicați soluționării marilor probleme ale lumii de azi, în primul rînd, oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, asigurarea păcii și dreptului la viață, la existența liberă și demnă a tuturor oamenilor.

Am urmărit, cu deosebit interes, împreună cu întregul popor român, desfășurarea vizitelor oficiale de prietenie pe care le-ați întreprins în acest an în țările Asiei, Africii și Europei, văzînd în toate acestea noi și elocvente expresii ale prestigiului internațional de care se bucură țara noastră, ampla ei contribuție la cauza păcii și dezarmării, la adîncirea prieteniei și solidarității cu toate popoarele lumii.

Avem deplină convingere că dialogul la cel mai înalt nivel, discuțiile purtate, înțelegerile convenite și consemnate în documentele adoptate cu prilejul acestor vizite și întîlniri, conferă noi dimensiuni și largi perspective conclucrării României pe toate planurile internaționale spre binele și folosul reciproc, corespunzător intereselor și năzuințelor popoarelor dornice de pace.

Adînc recunoscători pentru strădanii pe care le depuneți pentru viața fericită a poporului nostru și pentru pacea întregii lumi, vă aducem cele mai vii mulțumiri pentru larga înțelegere pe care o arătați Bisericii noastre, celorlalte Culte din țara noastră, asigurînd tuturor credincioșilor deplină libertate pentru practicarea rînduinelor lor de credință.

Vă încredințăm, mult stimate Domnule Președinte, că întreaga Biserică Ortodoxă Română sprijină fără încetare și cu rivnă sporită strădanii pe care poporul român, sub înțeleapta cîrmuire a Domniei Voastre, le depune pentru zidirea vieții celei noi în scumpa noastră patrie și pentru apărarea păcii în lume.

* In încheiere, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a declarat prorogată sesiunea sinodală pentru o dată care se va anunța ulterior.

UN OCHI DESCHIS ÎN VEȘNICIE

CÎNTECELE NOASTRE

Cîntecele noastre-s sfinte,
Frați de glie și de pară,
Fiindcă-s cîntece de sînge,
De iubire și de Țară.

Mame leagănă cu ele
Puii lor cînd vor să-i culce,
Cînd le dau cu visul Țării
Și vorbirea noastră dulce.

Le-au cîntat străbunii-n lupte
Cînd spre glorie urcînd,
Au murit pentru dreptate
Cu dulceața lor în gînd.

Le cînt astăzi eu, române,
Eu, acesta care vine.
Miine-o să le cînte altul
Mult mai dulce decît mine.

Tu, acel ce-mi vei lua locul
Și pămîntu-ai să-l sfințești,
Du-le și tu mai departe
Că sînt sfinte, românești!

Virgil Carianopol

E patria un ochi mereu deschis
cu raza înlăuntru și-n afară
străluminînd Țîrîna unui vis
de două mii de ani, — o stea polară.

În adîncimi e sanctuarul cald
cu oasele viteze — foi de carte
ce le cetim cu sufletul înalt
și fără moarte devenim prin moarte.

Deasupra e pămîntul de azur
pe care îl arîm în mîngîiere,
ca o fîntînă izvorîndu-și pur
semîncele de aur și mistere.

Și cînd se mișcă piatra de hotăr,
din prundul pardosit cu nestemate
în munții lumii se aprinde clar
cea mai rotundă lacrimă din toate.

E tînga sferei după-al ei rotund,
ca astrul din constelații — mume,
și-n orga nopții fulgere răspund
întemeindu-i iar un nimb pe lume.

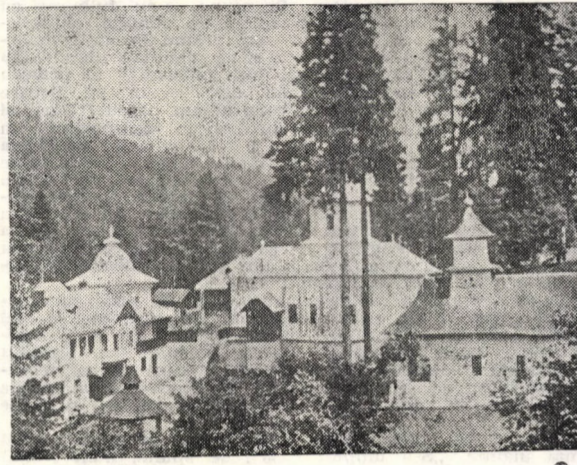
Să stai în el, tu trebuie să simți
și sîngele să-ți bată-n vaste lire
frumoasa limbă spusă din pîrînți
și crezul lor să-ți fie moștenire.

Pe tron numai odată în destin
cu viața îi sporești lumina vie
și-auzi cum sună-n aerul vergin
un dor adînc deschis în veșnicie.

Horia Zilieru

Vetre de spiritualitate ortodoxă românească

Mănăstirea Predeal

Jumătatea a doua din veacul XVIII a prezentat în Transilvania un aspect istoric nefericit pentru românii ortodocși.

În urma împotrivirii la presiunile care se făceau pentru trecerea transilvănenilor la unirea cu Biserica Romei, în fruntea cărora s-au aflat Cuvioșii Visarion Sarai și Sofronie din Cioara, stăpînirea austriacă din Viena, de credință catolică, a poruncit și înfăptuit pînă în final dărîmarea mănăstirilor românești de zid și arderea celor de lemn. Sărăciții de sfinte locașuri, monahii au trecut culmile Carpaților și au continuat trăirea lor călugărească între frații de peste munți, în Muntenia și Moldova.

În această vreme, dincolo de culmea Carpaților, lângă izvorul rîului Prahova, la poalele muntelui Clăbucet Taurului, a luat ființă Schitul Predeal cu hramul Sf. Nicolae, schit ce cu vremea a fost transformat în mănăstire.

Situația geografică a acestui loc era prielnică, pentru că avea tăcerea lumii necesară monahilor și liniștirea vieții în credință străbună.

Căile de comunicație prin pasul Predeal erau atunci poteci de picior și drumuri noroioase de car, care legau prin negustorii vremii, Brașovul de Ploiești. În prezent, comunicația modernă se face pe asfaltul șoselei și calea ferată.

Referitor la Mănăstirea Predeal se pot prezenta relatări din veacurile trecute și din veacul nostru, pot fi recunoscuți documentar ctitorii săi ardeleni.

1. Relatări din veacurile XVIII și XIX

Ctitorul întemeietor este „Ioanichie Ieromonahul și Duhovnicul”.

Un pomelnic cu aspect de cronică, scris în 20 mai 1821, recunoaște data înființării „la anul 1774, în luna iunie în 20”, cînd acest preot călugăr a cerut și a obținut terenul de construcție de la „prea cinstitul boier vel paharnic, Grigorie Buzoianu”.

Cu ajutoare de la credincioși a fost ridicat „un schit de lemn și trei chilii”. Dar „la leatul 1788 (...) fiind răzmeriță în vremea lui Mavrogheni s-au ars de turci și după ce s-au liniștit răzmerița, iar s-au apucat tot acel părinte Ioanichie și au făcut alt schit și chilii, înșu cu ajutorul dumnialui Ion Buzatu de la Bacifalu, care a făcut a doua biserică din lemnărie la schit”.

Conducerea schitului i-a revenit lui Ioanichie din 1774 pînă în 1790.

După el a fost starețul Partenie, din 1790 pînă în 1811.

Al treilea stareț, Gherman, a fost brașovean din Dîrste. El a stărețit din 1812 pînă în 1854. Acesta s-a dovedit un bun conducător de obște monahală, un iscusit ctitor de lucrări noi și un bun gospodar.

Prima lui realizare este biserica mică, construită din piatră, cu hramul Sf. Ierarh Nicolae, cum menționa o scurtă pisanie: „În anul 1819, mai 27,

COLȚUL PATRISTIC

COPILUL

văzut de Sfîntul Ioan Gură de Aur

Sufletul copilului este lipsit de orice patimă. Nu se răzbuună pe cel care l-a supărat, ci se duce la el ca la un prieten, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, oricît l-ar bate maică-sa, pe ea o caută, pe ea o preferă tuturor. De i-ai arăta o împărâteasă cu coroană pe cap, nu o va prefera mamei sale îmbrăcată modest, ci dorește s-o vadă mai cu seamă pe Maică-sa, așa modest cum este îmbrăcată decît pe împărteasa gătită cu podoabe. Copilul nu judecă ce-i al său și ce-i străin pe temelul sărăciei sau bogăției, ci pe temelul prieteniei. Nu caută mai mult decît îi este de neapărat trebuință; Cînd s-a săturat de supt, lasă la o parte sinul mamei. Copilul nu se întristează de cele ce ne întristăm noi, de pildă de paguba de bani și de altele ca acestea; și iarăși nu se bucură de cele ce ne bucurăm noi, de aceste bunuri pieritoare, nici nu-l uimește frumusețea trupurilor. Copilul este străin de invidie, de slavă deșartă, de dragostea de înțietate și are cea mai mare virtute: nevinovăția, curăția, smerenia. De aceea Hristos a spus: „A unora ca aceștia este împărăția cerurilor”.

În românește de Pr. D. Fecișoru

s-a clădit această Sf. biserică în locul celei făcute în 1774. Ghermano”.

O altă mărturie istorică amintește ca donatori pentru zidirea bisericii pe „jupîn Ion Manole, nepotul răposatului Ion Buzatu, ctitorul bisericii cei vechi și cu dumnialui Niță Gîrlă, al doilea ctitor”.

Altă lucrare a vremii aceleia este clopotnița, cum se știe dintr-o scurtă pisanie: „1827. Cu ajutorul lui Dumnezeu, această clopotniță cu a schitului cheltuială, s-a săvîrșit din temelie, așa cum se vede (...)”.

A treia lucrare de proporții este biserică mare, cu hramul Nașterea Maicii Domnului, construită din piatră între anii 1835—1844. O menționare recunoaște ridicarea ei „de către starețul Ghermano, cu ajutorul călugărilor și a unor dreptcredincioși din Săcele, Transilvania”.

Situația economică a mănăstirii a înflorit în vremea acestui stareț de origine brașoveană. Un hrîsov dat de Bibescu-Vodă în anul 1844 menționează: „Sf. Sa Cuviosul Gherman, starețul schitului Predeal, prin jalba către noi No. 3479 a făcut arătare despre dumnealor cinstiți și credincioși boieri ai Domniei mele, Ban Alexandru Filipescu, (...) împreună cu soția domniei sale Elena Filipescu, care văzînd strîmtorarea și lipsa celor trebuincioase (...) au dăruit (...) muntele Clăbucet Taurului, pe care se află vatra acestui schit, iar D. Logofăt Mihail Filipescu o moșioară, anume Bobolia, aceste proprietăți fiind în județul Prahova”.

Acest hrîsov a fost iscălit de domnitorul George Bibescu la București în anul 1844, luna octombrie.

Altă proprietate a fost o „vișoară” dăruită de mitropolitul Dositei Filitti, care a fost scutită de „vinărici” de către Grigorie Ghica la 25 august 1810.

După acest vrednic stareț, care a condus schitul pînă în 1854, avînd realizările de mai sus a venit la conducerea schitului arhimandritul Teofilact, grec, pe care o menționare a vremii l-a caracterizat „risipitor”.

Anul 1864 a venit cu secularizarea averilor mănăstirești, acțiune ce a cuprins și schitul Predeal.

După o însemnare din veacul trecut, în anul 1870 viețuiau 24 monahi în schitul Predeal. Se menționează că aceștia erau „în cea mai mare parte veniți din Ardeal, de pe la Săcele, Bran, Zărnești și Sibiu”.

După stareții Ioanichie și Ghermano, al treilea stareț de origine ardeleană a fost Pantelimon Vidrighinescu, venit din Rășinari, județul Sibiu.

În timp ce primii s-au ostenit cu zidiri de biserică, clopotniță și chilii, precum și cu asigurarea unei bune stări materiale necesare obștii monahale, starețul Pantelimon a promovat viața culturală prin școală.

Acesta a învățat carte pe copiii predelenilor în chiliile mănăstirii, fără a pretinde plată, pînă în anul 1889, cînd, prin stăruințele lui a fost construit un impunător local de școală din piatră de Caraiman, existent și astăzi.

Părintele Pantelimon Vidrighinescu a stărețit pînă în anul 1890.

2. Relatări din veacul XX

La începutul secolului nostru au fost stareți la Predeal Dionisie Simionescu, din 1891 pînă în 1909, trecut apoi și el tot la Sinaia.

O fotografie dinaintea de anul 1917 înfățișează Mănăstirea Predeal cu incinta ei, dărîmată astăzi. Acest „patruater de clădiri deschise spre răsărit (era) cu laturile de 30 m. în față și 50 spre nord și sud”.

Pînă la 1 septembrie 1926, serviciile religioase pentru localnicii care s-au strîns și-au făcut în jurul mănăstirii orașul de astăzi, erau făcute la mănăstire de către preoții monahi. De la această dată, s-a înființat parohia Predeal, cu scop de unitate bisericească a credincioșilor de aici.

În anii 1933—1935 au fost construite în mănăstire două corpuri de chilii și a fost spălată pictura bisericii cu stăruința starețului Antonie Năescu. În anul 1938 se aflau aici doar șapte monahi, care se ocupau cu slujbele bisericesti și cu gospodăria mănăstirii.

Prin osteneala arhimandritului Valeriu Niculăia sa au fost făcute reparații și amenajări la construcții. În anul 1942, Comisia Monumentelor Istortice a hotărît majorarea sumei pentru restaurarea bisericii vechi din Mănăstirea Predeal în deviz de la 80.000 la 180.000 lei.

Data de 30 ianuarie, anul 1949, înscrie în arhiva acestei mănăstiri ultima tundere în monahism, a „monahului Justinian” originar din comuna Bran, județul Brașov.

În prezent, clădirile Mănăstirii Predeal sînt în administrația parohiei Predeal, care a executat lucrări de reparații și înfrumusețare. Biserica Sf. Nicolae a fost acoperită cu șită. Biserica Nașterea Maicii Domnului a fost reparată în întregime, apoi pictată de pictorul Iosif Vasu. În urma acestor îmbunătățiri a fost săvîrșită binecuvîntarea acestei biserici la data de 13 noiembrie 1966 de P.C. Protopop din Brașov, Dr. Vasile Coman, actualul Prea Sfințit Episcop al Oradei, înconjurat de preoții locali.

Aceste realizări contemporane — ca și cele ale veacurilor trecute — sînt vrednice de luat în seamă prin faptul că, pînă la unirea Transilvaniei cu Țara-Mamă din anul 1918, acest locaș monahal a menținut candela Ortodoxiei aprinsă, oferind credincioșilor de pe ambele versante ale munților Carpați posibilitatea de închinare și reculegere.

Mănăstirea Predeal rămîne peste vremi un loc binecuvîntat de unitate națională și de credință strămoșească.

Pr. I. Buda

Sf. Ioan Gură de Aur despre Pogorîrea Duhului Sfânt

Convertirea Sfântului Apostol Pavel

„Și când a sosit ziua Cincizecimii, erau toți apostolii împreună la un loc. Și din cer fără de veste s-a făcut un vânt ca de suflare de vânt” (Fapte 2, 1-2).

Dar de ce oare s-a pogorît Duhul Sfânt la ziua Cincizecimii? La urma urmei ce este această Cincizecime? Eu cred că acest lucru s-a întimplat atunci pentru că Domnul s-a trimis să secerătorii în holde tocmai când trebuia cules secerișul. Nu vezi înțelesul acestei rânduiri? Să privim mai adinec adevăratele ei însemnări. Când a fost vorba să se trimită secerătorii să adune recoleta învătăturii și să-i strângă roadele, atunci s-au repezit și secerătorii la lucru. Căci doar auzi-L pe Hristos cum grăiește: „ridicați ochii voștri și priviți roadele că sint albe pentru seceriș” (Ioan 4, 35); și în alt loc: „Seceratul este mult, dar secerătorii sint puțini” (Luca 10, 2). Iată dar de ce a trimis din timp pe secerătorii. Va trebui dar să înțelegem că Domnul Hristos a înfășisat încă de la început pirga înaintea Tatălui atunci când s-a hotărât să ia asupra Sa firea noastră, de aceea acest lucru a fost numit „seceriș”. Căci așa zice: „când a sosit ziua Cincizecimii”, din care trebuie să înțelegem că lucrurile nu s-au întimplat înaintea Cincizecimii, ci cam pe când se împlinea Cincizecimea. Dar în același timp trebuie să abia loc acest lucru și într-o zi de praznic pentru că cei aflați în preajma Crucii lui Hristos să vadă și să înțeleagă și mai bine aceste lucruri.

Scriptura ne mai spune că „din cer, fără de veste, s-a făcut un vânt ca de suflare de vânt”. Și de ce oare nu s-au întimplat aceste lucruri fără semne văzute? Pentru că și despre aceste lucruri se spusese. Dar se zice mai departe: „apostolii sint plini de must” (Fapte 2, 13). Or, dacă n-ar fi fost așa, de ce s-ar fi spus? Dar vântul acela n-a apărut pe cale firească, ci așa cum s-a zis: „din cer”. Și pentru că el s-a făcut pe neașteptate, i-a zgudit cu putere, iar Scriptura mai adaugă că „vântul a umplut toată casa unde sedeau ei”. ceea ce înseamnă că atât de mare este puterea și lucrarea Duhului, încât pe toți cei pe care i-a aruncat acolo l-a făcut să creadă în cele ce aveau să se întimplă și să facă din el oameni deosebiți. Dar nu numai atât, ci a urmat ceva mult mai tulburător. Căci spune „că îl s-a arătat, împărțite, limbi ca de foc”. De când s-a adăos acest cuvânt „ca”, să nu crezi că Duhul Sfânt este ceva care cade sub simțuri, ci e „ca de foc”, ca un Duh care suflă viață. Așadar, El nu era un fel de vânt obișnuit care suflă prin văzduh. Căci atunci când a ajuns să-L cunoască și Ioan Botezătorul, Duhul a venit în chip de porumb și s-a așezat deasupra capului lui Hristos (Marcu 1, 10; Luca 3, 22); acum însă, când o întreagă mulțime trebuia să se întoarcă la Domnul, Duhul a venit ca un foc „și a sezut pe fiecare dintre ei”, adică a rămas și s-a odihnit acolo, căci „șederea înseamnă stare și petrecere (în sufletele oamenilor). Cum adică? Tu crezi cumva că Duhul a venit numai peste cei doșprezece, nu și peste ceilalți? Nicidcum, ci El a venit și peste ceilalți 120 de înși. Căci nu fără motiv a spus Petru drept mărturie cuvîntul prorocului că zis: „iar în zilele de pe urmă, zice Domnul Dumnezeu, voi turna din Duhul Meu peste tot trupul și fiii voștri și fiicele voastre vor vedea vedenii, și bătrîni voștri vise vor visa” (Ioi 2, 28).

Dar bagă de seamă că Duhul n-a venit numai ca să zgduie pe cei prezenți, ci și pentru ca să reverse peste ei harurile Sale. De aceea a venit atât sub formă de suflare, cât și sub cea de foc. Căci îndată se adaugă: „și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi” (Fapte 2, 4). Nu au luat alt semn, acesta a fost cel dintîi; totuși era un semn nou, de altul n-aveau lipsă. S-a spus că „Duhul a sezut peste fiecare dintre ei”, ceea ce vrea să spună că a sezut peste unii care nu fuseseră aleși. De aceea nici nu fuseseră supărați că nu erau dintre cei chemați cum fusese cazul cu Matei. S-a spus că „s-au umplut toți de Duhul Sfânt” și aceasta înseamnă că au primit pur și simplu har, ci că acesta s-a revărsat peste ei. „Și au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea Duhul a grăi”. Desigur că n-ar fi spus „toți” chiar dacă toți apostolii dacă nu s-ar fi împărțit și ei din Duhul Sfânt. Căci altfel, dacă s-ar fi gândit în chip special la fiecare din ei desigur că n-ar fi ajuns să fie amestecați în ceata acestora. Căci dacă între cei prezenți ar fi fost numai apostolii, ar fi specificat că ar fi fost vorba numai de ei.

Bagă de seamă, dar, că Duhul Sfânt coboară pe măsura în care oamenii vor stăruia în rugăciune și dacă vor trăi în dragoste unii cu alții. Și dacă te-ai gândi la ei parcă îți vine în minte și altă iconă în care la fel se vorbește de o pară „de foc”. Intr-adevăr un astfel de foc s-a arătat odinioară și în rugă. Cum se zice „așa după cum le da lor Duhul a grăi”, ca să înțelegem că harurile lor era un fel de învătătură. Căci ni se mai spune mai departe: „erau în Ierusalim locuitori iudei, bărbați cucernici” (Fapte 2, 5-5). Locuirea în Ierusalim era pentru ei un semn de evlavie. Dar cum? Deși se trăgeau din atâtea popoare, ei își părăsiseră țările și vetrele lor de acasă și s-au așezat aici, în Ierusalim. Căci zice mai departe Scriptura: „și erau în Ierusalim locuitori

iudei, bărbați cucernici, de toate neamurile cite sint sub cer. Și făcându-se glasul acela, s-a adunat mulțimea și s-a tulburat” (Fapte 2, 6). Căci intrucit cele întimplale s-au petrecut în casă, era firesc lucru ca și cei de afară să alegea înăuntru. Și atunci s-au tulburat cu toții, căci nemiștiind ce să spună de minune, ei întrebau: „Cum de-i auzim pe fiecare grăind în limba noastră?” „Căci erau auzimți cu toții și se minunau zicind: „au nu sint acestia care vorbesc, toți galileeni?” Și priveau cu toții spre apostoli. „Cum de-i auzim pe fiecare grăind în limba noastră, în care ne-am născut? Parți și Mezi și Elamiteni și cei ce locuiesc în Mesopotamia, în Iudeea și în Capadocia, în Pont și în Asia, în Frigia și în Pamflia, în Egipt și în părțile Libiei, cea de către Cirene și Romanii în treacă, Iudei și prozeliti, Cretani și Arabi, și auzim pe ei vorbind în limbile noastre despre faptele minunate ale lui Dumnezeu? Și toți erau auzimți și nu se dumireau zicind unul către altul: Ce va să fie aceasta?” (Fapte 2, 7-12). Parcă-i văd cum alergau dinspre Răsărit către Apus. „Iar alții, batjocorindu-i ziceau că sint plini de must” (Fapte 2, 13).

O ce nebunie și rătăcire mare! Doar nu era acum culesul viilor, ci era ziua Cincizecimii. Și ceea ce-l și mai grav, cum să se poată spune despre toți cei și mărturisează astfel credința creștină, romanii sau prozeliti ori poate și din cei care suferiseră chinuri pentru această credință, oricum oameni care dăduseră destule semne de convertire, cum să se poată spune „că sint plini de must”?

Dar să ne întoarcem la cele despre care am vorbit mai înainte. „S-a umplut casa”, se spune, încît Duhul părea ca un bazin plin cu apă, iar focul ne aducea aminte de belșug și de tărie. Or așa ceva nu s-a pomenit la proroci. Acum însă totuși se pomeneste despre proroci, dar în alt chip. Pentru că prorocului l-a fost dat să mănânce din capitolul cărții atunci când se spune că „am mîncat-o și era în gura mea dulce ca mierea” (Iez. 3, 3). Or, tocmai Duhul Sfânt este acesta și e deopotrivă și de o cinste cu Tatăl și Fiul. Și larăși în alt loc se spune că: „plîngere și tînguire și jale era scris în ea” (Iez. 2, 20) și pe bună dreptate s-a spus așa despre ea în carte. Căci trebuia să se mai aducă și alteilde asemănătoare atîta vreme cît cele spuse fuseseră alese numai dintr-un singur neam: deoarece acum sint pomeniți oameni din toată lumea și încă din cei care nici nu se cunoșteau. Eliseu și-a primit darul de la Ilie Prooroc prin cocoș (IV Regi 2, 13), altul și l-a primit prin Moise a fost chemat prin focul din rug (Iez. 3, 2). De ungerea cu untdelemn (I Regi 16, 13) ca David, pe când astă dată însă lucrurile se petrec altfel și anume, însuși Duhul s-a lăsat peste capetele fiecăruia din cei prezenți. Și oare de ce nu s-a arătat El în așa fel încît să umple casa? Pentru că oamenii rămaseră încremenți. De aceea însuși Duhul Sfânt a arătat ce anume s-a întimplat. Căci nu aceea e importantă că „li s-au arătat, împărțite, limbile ca de foc” (Fapte 2, 3), ci să nu uiti, că de fapt a fost vorba într-adevăr de un foc. E drept că limbile erau „împărțite” pornind ca dintr-o singură rădăcină, dar el fusese trimis cu putere atât de mare încît ar fi fost în stare să ardă o pădure întreagă și această putere de lucrare a Duhului fusese trimisă de Mintul-torul. Vezi, dar, că și pe cel de demult i-a arătat vrednic. Dar și cel de acum tot din puterea Duhului s-au învrednicit așa cum s-a întimplat cu David: căci așa cum fusese trimis acesta să-și caute caprele, tot așa s-a întimplat și acum, după biruința crucii, pentru ca să se vadă deasă și mai mult că de fapt credința Lui este cea care a biruit totul. Privește și la Moisi cel care înainte disprețuise mărirea palatelor (Iez. 2, 11). Dar care vreme de patruzeci de ani va lua asupra sa grija de cîrmuirea poporului iudeu. Și tot așa cu Samuil cel care fusese luat din cortul Domnului (I Regi 3, 316) ca și Eliseu cel care se despărțise de tot ce era grija pămîntescă (III Regi 19, 20-21) precum și Iezechil și tot așa și alții.

Că într-adevăr lucrurile așa s-au întimplat se vede și din cele ce au urmat după aceea. Căci totuși aceștia și-au părăsit la un moment dat cele de mai înainte ale lor. Iar Duhul atunci l-au primit cînd El și-a arătat puterea. Și slăbiciunea atunci au cunoscut-o oamenii cînd le-a fost dat să treacă prin suferință: dar tot atunci au înțeles și faptul că nimic nu se întimplă fără rost. În chipul acesta chiar și Saul în clipa aceea a primit Duh Sfânt cînd a putut aduce mărturie că e totuși un bărbat vrednic. Inșă nimeni n-a mai primit pe Duhul Sfânt așa cum (în chipul) L-au primit apostolii acum, nici măcar Moisi, cu toate că el era mai mare și decît prorocii. Căci în clipa în care el trebuia să înduhovnicească pe alții, tocmai atunci s-a slăbînoșit. Ori acum lucrurile nu s-au desfășurat ca atunci, ci după cum la un foc oricît de mult s-ar repezi să-și aprindă lumina, prin această focul nu se slăbește deloc, tot așa s-a întimplat lucrurile și la Pogorîrea Duhului Sfânt. Căci prin foc nu numai că nu se învredzează și mai mult belșugului harului, ci fiecare primește în el izvor de apă vie, cum ne spune Domnul atunci cînd zice că toți cei ce cred în El vor primi „izvor de apă curgătoare spre viața veșnică” (Ioan 4, 13).

Trad. pr. prof. T. Bodogae

Smerenia creștină și viața de apostolat

Virtutea smereniei este temelia tuturor virtuților, e cheia care deschide bogățiile harului: „Celor smeriți Dumnezeu le dă har” (I Petru 5, 5). Mintuitoarea însuși ne-a dat pildă de smerenie smerindu-se pe cruce, smerindu-se sub forma pîinii și a vinului în Sf. Euharistie. Mintuitoarea ne dă pildă de smerenie cînd ne spune: Luați jugul meu asupra voastră și învățați-vă de la Mine, că sint blînd și smerit cu inima” (Mt. 11, 29). Și altădată tot Mintuitoarea ne spune: „Oricine se înalte pe sine, se va smeri, iar cel ce se smereste pe sine, se va înălța” (Lc. 14, 11).

Las să urmeze în continuare cîteva gînduri cu privire la însemnătatea smereniei în viața de apostolat a păstorilor de suflete.

Preotul să trăiască obișnuindu-se în a-și aduce aminte mereu de greșeliile lui și de gîndul nimnicirii sale înaintea lui Dumnezeu.

Să nu se lase sedus de gîndul bunelor sale calități trupеști și sufletești.

Să nu simtă plăcere în stîmă și afecțiunea altora. Să-și descopere greșelile cînd trebuie și cum trebuie. Să nu caute a-și acoperi greșelile, ci să le recunoască și să le dezaprobe.

Să-i placă să trăiască neobservat în mediul în care lucrează, să-i placă a îndeplini lucruri mai puțin însemnate sau desconsiderate de alții. Să nu se lase a fi servit ci, să se servească singur, în orice ocazie și să-i servească și pe alții.

Să considere că stîmă lumii e de cele mai multe ori nedreaptă și primejdioasă. Să fie discret în vorbă și în comportare. Să nu îndeplinească nimic spre a atrage privirile sau laudele oamenilor ci să lucreze cu gîndul curat de a-și îndeplini datoria.

În conversații să nu spună nimic cu intenția de a fi laudat sau stimat, să evite orice tinută prin care să-și dea importanță, să nu vorbească cu plăcere despre el, despre ai lui, despre păreriile lui sau despre preocupările lui. Să evite orice aparență de superioritate.

Să privească pe semeni ca și cînd i-ar fi superiori și să-i trateze ca atare cu toată considerația.

În viața pastorală e foarte important ca preotul să nu se întristeze pentru vrednicile sau realizările altora, nici să se bucure de o eventuală nereușită a semenilor. Să nu asculte cu plăcere criticile aduse altora nici să nu participe nicodată la aceste critici, mai ales dacă sint nedrepte.

În fața unei vorbe neplăcute sau a unui reproș să nu caute scuze și să nu încerce a arunca vina pe alții. Dacă trebuie să dea explicații cu privire la purtarea lui să o facă în limitele adevărului și ale bunecuvîntei.

Să nu simtă sentimente de răceală sau să manifeste o atitudine lipsită de respect față de aceia care li pretuească mai puțin. Prin aceasta se asemănă cu Hristos care a fost disprețuit și desconsiderat.

Să suporte cu răbdare tot ceea ce e neplăcut sau dureros, avînd în vedere că Mintuitoarea lui i-a zis de către tilharul din dreapta: „Și noi pe drept suferim, căci noi primim cele convenite după faptele noastre” (Lc. 23, 41).

Să se obișnuiască păstorul de suflete de a avea o mare încredere în Dumnezeu și în harul Său, fiind obișnuit să se roage cît mai mult.

Să atribuie tot ce are lui Dumnezeu, fiindcă El e autorul oricărui bine, căci tot ce avem, avem de la Dumnezeu: „Ce alți pe care să nu-i fi primit? Iar dacă l-ai primit, de ce te fâlești ca și cum nu l-ai fi primit?” (I Cor. 4, 7). Toate faptele păstorului de suflete să tindă spre mai marea slăvire a lui Dumnezeu.

Să nu-și atribuie păstorul de suflete calități și daruri sau alte bunuri fiindcă toate acestea sint de la Dumnezeu; și făcînd așa fi la lui Dumnezeu darurile care sint ale Lui și se așează în locul Lui.

Să nu creadă păstorul de suflete că Dumnezeu i-a uitat păcatele dacă el și l-a uitat și să primească în-cercările pe care i le trimite Dum-

nezeu ca mijloace de ispășire a păcatelor.

Ca să se cunoască bine, păstorul trebuie să vadă care dintre darurile pe care le are îl aparțin lui Dumnezeu și care îi aparțin lui, chiar preot fiind. Cînd admiră un tablou desigur că admirația lui se îndreaptă către artistul care a lucrat acel tablou. Tot așa trebuie să privească la icona inimii sale și să admire pe autorul care a înzeștat această inimă a lui cu atîtea acte de milostivire și de har.

Dacă cineva îl învinuiește că e trufaș, necinstit, nedrept, lacom, fărnaric, viciean, mincinos, înșelător, să nu se supere și nici să nu se întristeze căci ei poartă — ca și toți oamenii acestel lumi — germenii tuturor acestor vicii.

În lucrarea lui pastorală, păstorul de suflete să nu săvîrșească nimic din ceea ce nu-i place lui Dumnezeu, căci altfel ar da dovadă de trufie.

Smerenia creștină se vede și în felul de a vorbi al preotului. Preotul smerit trebuie să știe să tacă pînă atunci cînd trebuie să tacă. Iar dacă vorbește să nu vorbească peste alții căci dă dovadă de vanitate. Risul grosolan, batjocoritor, cu înțeleșuri subtile, deriderile, sau chiar plăcerea de a ride în mod necuviincios sint semn de puțină evlavie.

Păstorul de suflete să umble, să stea în picioare, să vorbească modest. Avînd în inimă virtutea evlaviei el va manifesta întotdeauna o sîntă indiferență față de bogățiile și sărăcie, de cinste sau de dispreț, de laudă sau de batjocură, de viață sau de moarte. Sufletul smerit nu se gîndește la ceea ce cred și zic alții despre el; suferă cînd aude că e laudat și al prefera mai degrabă înfruntarea decît lauda. În conversație va vorbi numai despre lucrurile care interesează pe alții și va vorbi puțin despre el.

Am dat cîteva pîlde cu privire la smerenia pentru păștorii de suflete, de care, dacă vor tine seama, se vor bucura de un apostolat rodnic.

Pr. prof. Al. Moisiu

„Mergeam la Damasc cu putere și înscărire de la arhieriei, să aduc legatî pe cei ce erau acolo... ucenici și sfinți” (Fapte IX, 2; XXII, 5; XXVI, 10-12).

Fariseul Saul în numele legii lui Dumnezeu „sufia amenințare și ucideare împotriva ucenicilor Domnului” (Fapte IX, 1). Poate fi o mai tragică sfîșiere și o mai adîncă perversitate a cunoștinței?

„Pe cînd călătorea el și se apropia de Damasc, o lumină din cer ca de fulger, l-a învăluit deodată. Și căzînd la pămînt, a auzit un glas zicîndu-i: Saule, Saule, de ce mă prigonești? Iar el a zis: Cine ești Doamne? Și Domnul a zis: Eu sint Iisus, pe care tu îl prigonești; Greu îți este să izbești cu piciorul în tepușă. Și el tremurînd și înapîmintat fiind, a zis: Doamne, ce voresti să faci? Iar Domnul i-a zis: ridică-te, intră în cetate și și se va spune ce trebuie să faci” (Fapte IX, 3-6).

Cît de puțin a durat întîlnirea, dialogul divn-uman! Eternitatea irumpe în timp și schimbă într-o clipă totul. Strălucirea orbitoare ca fulgerul a „luminii din cer”, „căderea la pămînt” în care trufia fariseului „desăvîrșit și separat pînă atunci de semeni se prăbușește, vocea care i se adresează, Persoana, cuvintele care alcătuiesc mesajul, toate aceste acte dezvăluie realitatea unui eveniment unic ce nu poate fi altfel numit decît: Revelație. Nu-și va tîlcui el însuși, mai târziu, mesajul adresat întempetiv ca un „Cuvînt viu mai ascuțit decît orice sabie cu două tășuri care pătrunde pînă la despărțirea sufletului și Duhului dintre incheieturi și măduvă” (Evrei IV, 12). Cine este Cel ce L-a chemat pe nume? Și, Care-l cunoaște și are cunoștință că el, Saul, prigonește pe oameni și ucide. Răscolit, străpuns, își aduce aminte cum a strigat: „Cine ești Doamne?” Tu mă cunoști. Fă-mă să Te cunosc și eu pe Tine precum și robul Tău Moise a dorit să cunoască numele Tău (Iesire III, 13-15).

Saul întreprăște că nu se afla în serviciul Dumnezeului vieții, ca în chip funciar existența lui trebuie să capete un curs nou. „Treize zile a fost fără vedere, n-a mîncat și n-a băut” (Versetul 9). Petrece cu Hristos în duhul celor trei zile, întru asemănarea crucii, morții și învierii Sale. Are „ochii deschisî” dar nu vede nimic. Și totuși fiecare moment trecut, fiecare cuvînt auzit participă la instituirea unei memorii originare din care se re-crează o făptură spirituală nouă.

„Eu sint Iisus pe care tu îl prigonești. Greu îți este să izbești cu piciorul în tepușă” (Versetul 5). Cascadă de întrebări abrupte țîșnesc din adîncul acelei memorii, îi cutreiera sinele, străbătîndu-i cu scandal înțelegerea.

Cum, Doamne, Tu ești Iisus? Tu ești acela pe Care-l vestesc Apostolii: Petru, Ioan? Tu ești Cel despre Care Ștefan, mucenicul Tău spunea în fața Sinedriului: „Iată văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stînd de-a dreapta lui Dumnezeu” (Fapte VII, 5-6)? Tîe Doamne se încredința el, zdrobot de pietre, dar rugîndu-se: „Doamne Iisuse, primește duhul meu” (v. 59). Și tot atunci, o, ce cuvînt străin, din altă lume, el, Saul, l-a auzit roștind pe Ștefan: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta...” (v. 60). Cuvînt care semnăa adoma, ca născut din Cel despre care am auzit că l-ai roștit Tu pe cruce pentru răstignitori: „Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac” (Luca XXIII, 34).

Doamne Iisuse, Tu ești viu. Ai murit dar ai învia! Iar acum de unde mi-ai vorbit? Te-am auzit din mijlocul acelei lumini care m-a învăluit cîntropitor. M-a pătruns, m-a rănit negrăit fără ca eu s-o pot atinge. Dar atunci, cum zici că Te prigonești? Cum Te pot prigoni eu pe Tine? Cum mă pot apropia eu de Tine Cel neapropiat, Cel de neatîns? Ce poate însemna acest cuvînt: Mă prigonești? Și ce înseamnă cîlăit cuvînt al Tău, care e tot atît de greu de înțeles: „Greu îți este să izbești cu piciorul în tepușă” (v. 5). Mă previi cumva? „Izbești, dar tot tu te răneste”. Altfel spus: lovind în tine, mă lovesc pe mine. „Cad peste Tine ca peste piatră și mă sfărîm... Ca vasul olarului” (Isaia VIII, 15). „Să se întoarcă nedreptatea lui pe capul său”, se ruga David (Ps. VII, 16).

Dar încă o dată, cum Te prigonești eu pe Tine, fără ca eu măcar să mă pot atinge de Tine? Ce taină este aceasta? Și ce „volesti să faci Doamne?” (v. 6). Iar Domnul i-a zis atunci: „Ridică-te și mergi în Damasc și acolo te va spune, despre toate ce și s-au rînduit să faci” (Fapte XXII, 10). Mergi acolo unde ai pornit. Mergi înainte. Nu te întoarcă înapoi. Treci prin chinurile crucii, dar nu ești singur. Nevăzut, tainic, Domnul tău lucrează împreună cu tine. Pentru a nu te îndoi despre ceea ce și s-a descoperit îți vine o confirmare. În gura a două sau trei mărturii stă adevărul. Altfel, „Vai de cel singur” (Ecl. IV, 10).

„Și era în Damasc un ucenic anume Anania și Domnul i-a zis în vedenie: Anania! Iar el a zis: Iată-mă, Doamne! Și Domnul a zis către el: Sculîndu-te, mergi pe ulița care se cheamă ulița Dreaptă și caută în casa lui Iuda, pe un om din Tars, cu numele Saul; căci iată se roagă... Mergi fiindcă acesta îmi este vas ales ca să poarte numele Meu înaintea neamurilor și a regiilor și a fiilor lui Israel... Și a mers Anania și a intrat în casă și, punîndu-și mîinile pe el, a zis: frate Saul, Domnul Iisus, Cel ce și s-a arătat pe calea pe care tu veneai, m-a trimis ca să vezi iarăși și să te umpli de Duh Sfînt. Și îndată au căzut de pe ochii lui ca niște solzi; și a văzut iarăși și sculîndu-se, a fost botezat” (Fapte IX, 10-17-18).

Pe drumul Damascului a închis ochii în Vechiul Testament și i-a deschis prin harul Duhului Sfînt în prezentul Noului Testament. Întreg Vechiul Legămînt îl va contempla de acum înainte în lumina celui Nou, în strălucirea descoperirii Celui ce suferă pentru om, a lui Iisus Cel răstignit și înviaț.

Voca adresîndu-l-se în prezentul vieții lui: „Saule, Saule, de ce mă prigonești?” și asemănarea cutremurătoare a Cuvîntului încredințat lui MOISE la Horeb: „Am văzut necazul poporului meu în Egipt și strîgarea lui... și durerea lui o știu” (Iesire III, 7), și descoperă neașteptat glasul inconfundabil al Dumnezeului unic și Care suferă pentru făptura Lui.

Cine este oare și Acel „Slujitor al lui Iahvej”, profetînd de Isaia, Care „disprețuiește... om al durerilor... la asupra-Și durerile noastre?” Care se împovărează cu suferințele noastre, iar noi îl socotem pedepsit, bătut și chinat de Dumnezeu... Și de ce se întreabă Profetul: „Neamul lui cine îl va spune?” pentru ca să adauge: „S-a luat de pe pămînt viața Lui... Și-a dat viața ca jertfă pentru păcat” (Isaia 53, 3, 8). — Cine este dar, Acest rob al durerii? nevinoșul El însuși, dar care suferă pentru durerile altora. Iar neamul Lui, originea Lui e de negrăit. De unde vine acest slujitor al iubirii?... Dar de unde vine însuși Iisus?

A venit Dumnezeu la noi, în lume, pentru a se face părtaș durerilor noastre, pentru a suferi cu noi? Dar cum? Dumnezeu să suferă? Poate El pătîmi? Da! Pentru că iubeste. „Cu iubire veșnică te-am iubit...”, se adresează El omului (Ieremia 31, 3) — iar a iubi înseamnă a și suferi. A iubi înseamnă a trăi viața celuiilalt, care poate și suferi. A iubi fără să compătimesti nu se poate. Și, ca Dumnezeu, nu poți pătimi împreună, real, deplin, altfel decît luînd trupul însuși al celui iubit... prin intrupare. De aceea Saul va spune: „... Întru El locuiește trupește, toată pîlmătatea Dumnezeirii” (Col. II, 9) — Iubirea dumnezeiască S-a intrupat în om”.

Moise a vorbit și el despre iubire, despre ambele iubiri. A pomenit despre cea pentru om: „Să nu te răzbuini cu mina ta și să nu ai tirie împotriva fiilor poporului tău, ci să iubesti pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Levitic 19, 18). Și mai puternic a vorbit apoi despre iubirea față de Dumnezeu: „Să iubesti pe Domnul Dumnezeu tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău și din toată puterea ta” (Deut. 6, 5). — Inșă el nu le-a văzut împreună; n-a ajuns pînă la izvorul unic al celor două iubiri, mai bine spus, la unitatea celor două sensuri ale iubirii. N-a văzut, n-a înțeles, în ultima profunzime, că a-L iubi pe Dumnezeu înseamnă totodată a-l iubi și pe om. N-au observat slujitorii Legii Vechi că nu este mai mare blasfemie decît aceea să uciți pe cineva zidit după chipul lui Dumnezeu, în numele lui Dumnezeu. N-au înțeles unii că Dumnezeu nu vrea nici „moartea păcătoșului, ci ca păcătoșul să se întoarcă de la calea lui și să fie viu”, precum învîta Profetul Iezechil (33, 11).

Dar Saul, mai înțelege acum că Moise însuși a fost convînt de măsura descoperirii Dumnezeiești cea dată lui, de limitele ei. Nu în el se afla suma Revelației dumnezeiești. De aceea Profetul a și spus poporului său: „Prooroc din mijlocul tău și din frații tăi, ca și mine, îți va ridica Domnul Dumnezeu tău; pe Acela să-L ascuțai” (Deut. 18, 15).

Cine este Acest Prooroc vrednic de ascultare deplină, se mai întreabă Saul? Cine este acest slujitor al lui Dumnezeu, Mesia, vestit de toți profetii? Unul, care să nu unească pe toți; fără păcat ca să ne poată mîntui pe toți; al Cărui singe curat să spele și să vindece pe toți? — Și ce înseamnă a fi fără păcat? Inseamnă a iubi dumnezeiește, a iubi cu iubirea veșnică și atotcuprinzătoare, „care nu cade nicodată” (I Cor. 13, 8). Inseamnă a mîntui cu viața dumnezeiască și omnească totodată — pe toți. Și cine altcineva poate săvîrși o asemenea operă decît cel ce este deodată: Dumnezeu adevărat și om adevărat?

Iisus îl descoperă acum lui Saul că a lavi, a rîni, a ucide pe altul înseamnă a îndurera pe Dumnezeu și totodată înseamnă a te rîni, a te ucide pe tine. Iubirea e Una, adevărul e Unul, viața e Una. Totul e în unitate negrăită, în Dumnezeu și în noi oamenii și în fiecare existență. Iar el, Saul, simte și trăiește acum și de aici înainte mereu această revelație. Nu va spune el mai târziu: „Cine este slab și eu să nu fiu slab? Cine se smîntește, și eu să nu ard?” (II Cor. XI, 29). — Și tot de aici încolțește, se naște în el (ideea), conceperea Bisericii ca „trup al lui Hristos”. El, Iisus Hristos e capul care poartă totul. Iar în trupul Lui — Biserica, în fiecare mădușar, se află întregimea harică a vieții Lui... „Dacă un mădușar suferă, toate mădușarele suferă împreună” (I Cor. 12, 26). Și suferă mai ales Capul lor. Ca din simburile, așa precum spicul întreg e în bobul de griu rodit însușit, așa precum pomul bogat în ale cărui ramuri sălășluiesc păsările cerului” (Mat. 13, 31-32) se află întreg în micul grăunte de mustar, așa se află și creștea acum întreaga lui mărturie despre Hristos Iisus, despre Biserica, despre Preasfînta Treime, din acest Cuvînt-sămînt semănat în inima lui pe această cale a Damascului.

Atunci, da, Dumnezeu i-a vorbit lui. „Lumina care l-a orbit în afară, a strălucit din adînc înăuntru pînă la rădăcinile ființei, „Căzînd la pămînt” s-a ridicat în el, în Saul, chipul lui Dumnezeu originar, chip zidit din lumina dragostei; Cel care i-a vorbit cu atîta iubire, i-a arătat că-l iartă pentru tot răul lui.

Și ca un învîtat, mișcat de Duhul, l-a asemănat cu Cel care i s-a descoperit pe Cale, a început de îndată „A propovădui în sinagogi pe Iisus ca acesta este Fiul lui Dumnezeu” (Fapte 19-20).

Pr. prof. Constantin Galeriu

A 49-a Conferință teologică...

(Continuare din pag. 1-a)

Lucrările Conferinței s-au desfășurat sub conducerea unui prezidiu format din rectorii și prorectorii Institutelor teologice din țară. Această nouă sesiune a Conferinței teologice interconfesionale a fost deschisă de Prof. Dr. Péntek Árpád, rectorul Institutului Protestant Unic din Cluj-Napoca. Reliefind funcția orientativă a Conferințelor teologice interconfesionale din România care au produs „un mod de cooperare intercreștină convenabil tuturor partenerilor”, Prof. Dr. Péntek Árpád reține „importanța lor teologică și social-politică”, ele fiind „puncte trinitice de înțelegere interconfesională”, ușurând totodată adoptarea unor „atitudini unitare în problemele vieții contemporane”.

Făcînd referire la experiența religioasă și socială pozitivă din țara noastră, el afirmă: „La noi în țară hemoragiile înverșunărilor interconfesionale și naționale au fost curmate de mult, și sperăm, definitiv”. În plus, în baza acestor realități pozitive, el cheamă la unirea eforturilor pentru „apărarea unității și păcii”.

Referatele prezentate și discuțiile purtate pe marginea lor au subliniat, ca temel fundamental al ecumenismului local specific cultelor religioase din România, unitatea dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare, concretizată în conviețuirea frățească în același spațiu geografic, precum și în conlucrarea lor pe multiple planuri.

Poporul român, statornic pe tot parcursul veacurilor în aria sa geografică de formare, a manifestat totdeauna o largă înțelegere și un spirit de ospitalitate față de toți aceia pe care împrejurările istorice i-au făcut să se așeze pe pământ românesc, vorbind o altă limbă și mărturisind altele credințe religioase. „Poporul român”, spunea Pr. Prof. Dr. Anton Despinescu în referatul său, înzestrat cu omnia și ospitalitatea care îl caracterizează, a îngăduit oricui să se închine cum dorește”. Prin aceasta s-a dat posibilitatea tuturor grupărilor etnice, stabilite în decursul veacurilor pe teritoriul românesc, să-și păstreze și afirme specificul lor cultural și religios și să producă valori culturale care au îmbogățit patrimoniul național comun. În acest sens, au fost amintite nume ca Johannes Honterus, Stephan Ludwig Roth și alții, care au adus contribuții de valoare la promovarea învățămîntului în țara noastră.

Unitatea dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare s-a manifestat de-a lungul veacurilor prin conviețuirea și colaborarea frățească, dovadă că „dacă limba, unele trăsături psihice și de manifestare spirituală i-au diferentiat, factorii importanți i-au apropiat: viața și munca comună, aceeași aspirații de a-și fi liberi în libertate un trai mai bun, lupta împotriva exploatarea și a dușmanilor care le treceau țara și căminele prin foc și sabie”. Sau, după cum observă, Dl. Rezi Elek, „din trecut nostru comun se constată că o trăsătură caracteristică predominantă lupta comună a oamenilor muncii, fără deosebire de confesiuni, sau de naționalitate împotriva asuprii, pentru dreptate socială și națională pentru crearea unei civilizații autohtone proprii”.

Realizarea unui cadru legal optim de organizare și funcționare a tuturor cultelor religioase din țara noastră prin garantare și asigurare prin Constituție a deplinei lor egalități și a libertății religioase depline, a făcut după cum afirma Prof. Dr. Hermann Pitters, ca „în locul tensiunilor și a gîndirii de „concuranță”, uneori și de încercări de prozelitism sau de izolare de altă dată s-a se stabilească un climat nu numai de simplă coexistență, ci și de colaborare ecumenică știută”.

Lucrarea ecumenică din România promovată cu perseverență de B. O. R. a îmbrăcat forme variate, începînd de la colaborarea între șefii de culte, conținînd la nivelul teologilor de la toate școlile de învățămînt teologic și intensificîndu-se la nivelul preoților și al credincioșilor. Acest ecumenism practic local „merge mîna în mîna cu voiața popoarelor de a conlucra prin înțelegere și prețuire reciprocă, pentru un climat de pace, frățească și largă cooperare” (Rezi Elek). În același timp, reiterează Prof. Hermann Pitters, „el coincide pe o bună parte și cu politica statului român cu privire la naționalitățile conlocuitoare, dat fiind că unele dintre confesiunile care conviețuiesc în țara noastră, mai ales în Transilvania, își au enoriașii lor prin populația de origine etnică maghiară nu germană”. Ca nuantă deosebit de importantă, același vorbitor relevă că „statul nostru nu garantează numai libertatea de conștiință, libertatea religioasă, libertatea de organizare liberă a vieții spirituale și culturale a naționalităților conlocuitoare, libera întreprindere a limbii materne, învățămîntul în această limbă, presa și publicațiile ci și diferite manifestări culturale în cadrul acestor naționalități. Cu atât mai important este că chiar prin această politică a dispărut orice manifestare de ură națională. Pe lângă colaborarea interconfesională, ecumenică între Biserici, există deci și această conviețuire pașnică și de bună înțelegere între poporul român și naționalitățile conlocuitoare. Aceasta este fundamentul pe care se bazează politica economică a statului nostru de dezvoltare intensivă multilaterală a tuturor zonelor țării. Aceste realități ne îndreptătesc, se arată în continuare, să ne exprimăm indignarea față de propaganda unor cercuri dușmănoase din afară cu privire la așa-zisa lipsă de libertate națională și religioasă în România”.

Astfel, date fiind noile structuri și realități din România, libertatea de care se bucură toate cultele, s-a exprimat hotărîrea de a se sprijini în mod ferm „unitatea care există în spiritul frăției între poporul român și naționalitățile conlocuitoare”, pentru că aceasta este „un deziderat al dragostei creștine dar și îndeplinirea responsabilităților civice”.

Totodată, avîndu-se în vedere „spiritul unității”, trăit în „spiritul dragostei” referenții au exprimat în unanimitate adeziunea lor comună la politica de pace, de promovare și slujire a progresului țării, politică promovată cu consecvență de România, personal de Președintele țării, Domnul Nicolae Ceaușescu.

Discuțiile care au urmat au venit să fundamenteze, să întregască sau să sublinieze ideile majore exprimate în cele patru referate. Reținem doar cîteva idei. P. S. Episcop Vasile Tirgovișteanu, vorbind despre ecumenismul local, susține că este o formă superioară a colaborării și coexistenței poporului român cu naționalitățile conlocuitoare; este o urmare, o continuare a conlucrării pașnice din decursul vremilor, o urmare a respectării tradițiilor specifice. Prof. Dr. Gálfy Zoltán vede în conlucrare un termen superior aceluia de coexistență, deoarece conlucrarea necesită îngăduință, ajutorare și dragoste.

Unitatea frățească a Bisericilor își are temelul în unitatea credinței în Dumnezeu și de aceea este o unitate pentru progresul spiritual și material al poporului și pentru cauza păcii în țară și în lume, spune Dr. Kocsis János, prim curator al Episcopiei Reformate din Cluj-Napoca. Urmărind ideea de unitate și pace, Pr. Albu Zoltán, consilier ecumenic episcopal al Bisericii Reformate, arată că năzuința spre unitate și pace constituie de fapt preocupările majore ale timpului nostru. Făcînd referiri la libertățile de care se bucură credincioșii de naționalitate maghiară, Domnia Sa conchide că „România este mamă bună și iubitoare pentru toți fiii ei. Este de datoria tuturor fililor țării să contribuie la propășirea ei, să-i așeze prestigiul și bunul nume”.

În după-amiaza aceleiași zile, Comisia Rectorilor și Prorectorilor a prezentat concluziile comune care prin adăugirea conlucrării teologice se va contribui nu numai la întărirea unității creștine, ci și la perpetuarea unității poporului român și la sprijinirea idealurilor sale de pace, înțelegere și progres material și spiritual.

Miercuri, 3 iunie a.c., I. P. S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, a expus conferința cu tema: „Transilvania. Adevăruri din trecut — adevăruri de azi”.

Conferința I. P. S. Mitropolit Antonie a fost prilejuită de publicarea neavenită și nejustificată a unor false date privind istoria românilor din Transilvania, precum și de propaganda unor cercuri dușmănoase din afară cu privire la așa-zisa lipsă de libertăți naționale și religioase din România.

Înaltul vorbitor reamintește dovezile documentare incontestabile ale istoriei care afirmă permanenta și continuitatea poporului român în Transilvania, credința sa creștină, ospitalitatea și toleranța față de cei care au venit să se așeze pe meleagurile locuite de el, pentru că apoi să descrie relațiile de bună conviețuire și colaborare între poporul român și naționalitățile conlocuitoare.

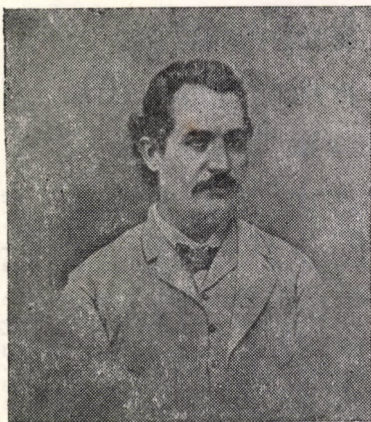
În discuțiile care au urmat, vorbitorii au făcut referiri la o serie de vestigii materiale care dovedesc perpetuarea firească a populației autohtone pe aceste meleaguri, combătînd în același timp tendințele de mistificare și falsificare a adevărului istoric. Totodată s-au adus mărturiile vechi și elocvente despre unitatea dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare, manifestată printr-o strînsă conviețuire și colaborare fructuoasă nu numai în trecut, ci mai ales în zilele noastre. Reținem cîteva mărturii:

Eminența Sa Dr. Lajos Kovács, Episcopul Bisericii Unitariene arată că zilele de azi sînt vremi de bucurie în care se manifestă dragostea și respectul reciproc. De aceea, Biserica Unitariană susține cu tărie că în patria noastră, R. S. România, trebuie să trăim, să cugetăm și să muncim în așa fel ca să slujim în permanentă binele și propășirea țării și totodată a Bisericilor noastre. Eminența Sa, Szedressy Paul, Episcopul Bisericii Evanghelice S. P., subliniind că există adevăruri teologice și istorice de necontestat, își exprimă bucuria pentru adevărul că de 4 decenii conviețuirea naționalităților din patria noastră este o realitate; că Biserica sa pretuiește ecumenismul, colaborarea și conlucrarea cu celelalte culte, acesta fiind adevărul zilelor noastre pe care vrem să-l păstrăm și în viitor. Dr. Christoph Klein, vicar al Episcopiei Evanghelice Luterane C. A., amintește colaborarea pe tărîm cultural și teologic prin tipărirea de materiale teologice în limba română, care însă nu aveau un scop prozelitist. Dl. Trandafir Șandru, directorul Seminarului teologic penticostal, accentuează că Transilvania este o veche vatră românească unde poporul român și-a continuat neîntrerupt existența și arată că întruinirea de la Cluj-Napoca este o dovadă a ecumenismului local, dar și a libertății de care se bucură toți creștinii din patria noastră. Eminența Sa Dr. Gyula Nagy, Episcopul Bisericii Reformate, Cluj-Napoca, apreciază în mod deosebit conferința I. P. S. Mitropolit Antonie, adăugînd că la noi naționalitățile trăiesc fericite, că Transilvania este un pămînt sfînt și își exprimă hotărîrea de a face totul pentru fericirea acestui pămînt, pentru fericirea patriei comune.

În încheierea conferinței, participanții au adresat o telegramă Președintelui țării, Domnul Nicolae Ceaușescu.

Au mai fost adresate telegrame Prea Fericitului Patriarh Teotist, precum și celorlalți șefi de culte din țara noastră.

Eminescu — Studiu și erudiție

Cît este de adevărat sau nu, ne-o dovedește și o scrisoare înedită a lui Gheorghe Teodorescu Kirileanu către Constantin Meissner din 1902, păstrată în fondul Arhivelor Statului București (fond C. și E. Meissner, VI/35, f. 68, orig.) în care Kirileanu amintind de influența lui Eminescu asupra sa, spune următoarele: „Înrîurirea lui Eminescu asupra-mi n-a fost deloc deprăntătoare precum sînteți peccat credeți, dimpotdivă, dinsul a stîrnit și întărit numai părțile bune ale firii mele: iubirea țarului, patriotismul, iubirea limbii și a trecutului nostru. Căci acei ce cunosc pe Eminescu numai din poeziile lui sînt în primejdie a-l privi sub o lumină falsă. Pessimismul și indiferența lui filosofică din puține poezii, necredința religioasă din altele poezii nu se vad deloc în proza lui Eminescu. Mai rar luptător ca el în direcțiile de mai sus și luptătorii numai indiferenți nu sînt”.

Combătînd „strîmtoarea spiritului”, Eminescu pledează fervent pentru crearea unui orizont unitar al personalității în raport cu lumea și cultura sa. Pentru împlinirea acestui deziderat n-a nesocotit nimic din lucrurile cunoașterii umane pe care le-a aprofundat într-un spirit propriu, atotcuprînzător și vizionar. Cum scrie Zoe Dumitrescu-Busulenga: „Ca un mag străvechi, ca un brahman văzător departe înapoi și înainte, poetul român a evoluat în toate dimensiunile timpului, stăpînindu-l dominîndu-l în mod demn, așa cum a făcut de altfel și cu spațiul în toate ipostazele lui” („România literară”, nr. 3/1981).

Totuși în urma cercetărilor sale multidisciplinare Eminescu ajunge la concluzia că nu toate tainele lumii pot fi dezlegate prin științele pozitive. De aceea notează pe foaia unui manuscris: „Există un secret — Dumnezeu, lumii, mecanica Universului” (ms. 263, f. 43 v.). Timpul vieții sale scurte nu i-a permis continuarea studiilor misterului divin, pe care l-a intuit în toată dimensiunea sa cosmică. Dar el n-a voit o abordare teologică a lumii, ci una savantă, de esență mai degrabă filozofică, proprie genului său, în care religia i-a oferit modelul arhetipal al spiritului întrupat.

Dincolo de creație, nu cunoaștem destul în ce măsură a trăit Eminescu credința religioasă. George Călinescu în monografia poetului afirmă că „Eminescu cel lipsit de ironie căuta pe Creangă sau pe ardeleni, care, cum știm, se frîntăuau pe loc, neputîncoși în fața iuteții valahe, dar petreceau cu lacrimi de îndoișoare în duhul gîndurilor grave și religioase”. În sufletul său de visător sublim astrii îi vorbeau ca niște zeități în dialogul reveiilor umane. Transcendentalismul schopenhauerian l-a purtat însă către intuitul mai adînc, potențate de o sete primordială către infinit și repaous edenic.

În acest context, este cert că indiferența lui religioasă a fost doar o aparență, iar înstrăinarea spirituală a trăit-o ca pe o dramă a vieții, mărturisită prea arareori în poezie, care i-a fost confesiune de credință.

Pr. Nicolae Cojocaru

1 Mihai Eminescu, Ed. Tineretului, p. 70.
2 Viața lui Mihai Eminescu, București, 1966, p. 319.

Un aspect mai puțin studiat al vieții lui Mihai Eminescu, despre care circulă încă opinii diferite, este cel al atitudinii poetului față de credința religioasă.

Spirit filozofic atras de metafizică, de filozofia lui Schopenhauer, dar și de Kant din care a tradus o parte a Criticii rațiunii pure, el s-a arătat mereu preocupat de o concepție demurgică asupra lumii, pentru care a cercetat mai multe domenii inclusiv religia. În timpul studiilor la Viena, spune prof. Zoe Dumitrescu-Busulenga, Eminescu citea împreună cu Slavici, prietenul său, pe filozofii romantici germani și studii de religie comparată. Ceea ce va contribui la formarea unei viziuni originale asupra problemelor fundamentale ale omnirii. Cunoștințele sale temeinice de orientalistă, filozofie, istorie națională și universală, economie politică, artă, religie etc., acumulate cu pasiune în anii de studii au fecundat apoi creația literară, ilustrînd complexa personalitate a poetului, definit atît de bine de Constantin Noica a fi „un uomo universale în versiune românească”.

Marin Bucur într-un studiu intitulat *Ineditale eminesciene* arată că genialului poet: „Poezia, arta nu-i erau suficiente în cunoașterea umană, în explicarea Universului, a misterului existenței și a morții”. În consecință el face apel la alte științe menite să-l dezlege tainele macro și micro-cosmosului, optînd pentru studiu și erudiție.

Cu toate influențele culturilor străine, Eminescu a rămas însă permanent legat de istoria și spiritualitatea poporului nostru, pentru care a avea un cult deosebit. În acest context în opera eminesciană transpar o serie de referiri și la problemele religioase. Este adevărat că poetul nu s-a preocupat în mod special de elaborarea unor scrieri despre religie, dar nici n-a ignorat fenomenul ca atare.

Romantic și pesimist, hărțuit de neajunsurile vieții sale și nedreptățile sociale ale vremii, el încercă o evadare spirituală într-un spațiu demurgic, ceea ce-i va conferi o dimensiune astrală scrisurii sale și-l va ridica la o înălțime proprie genului cultivat.

Cum notează el pe marginea unui manuscris: „Dumnezeul genului m-a sorbit din popor, cum sorbe soarele un nou din marea de amar”, exprimînd prin aceasta, după Zoe Dumitrescu-Busulenga „o credință declinată în sensul herderian al raportului dintre creator și popor” (Op. cit. p. 94).

Concepția cosmogonică a lui Eminescu, reunind patosul gîndirii științifice, filozofice și religioase este una dintre cele mai fericite expresii ale complexității spiritului eminescian. În poezia *Scrisoarea I*, versurile despre *nașterea lumii* depășind inspirația vedică se constituie într-un autentic poem de geneză: „La-ncăput, pe cînd ființă nu era, nici neființă. / Pe cînd totul era lipsă de viață și voiață, / Cînd nu s-ascundea nimica, deși tot era ascuns... / Cînd pătruns de sine însuși odihnea cel nepătuns. / Fu prăpastie? genune? Fu noian întins de apă? / N-a fost lume preceptuă și nici mînte s-o priceapă. / Dar deodată un punct se mișcă... cel întîi și singur. / Iată-l / Cum din chaos

face mîmă, iară el devine Tatăl... / Punctu-aceia de mișcare, mult mai slab ca boaba spumii, / E stăpînînd fără margini peste marginea lumii... / De-atunci negura eternă se desface în fășii, / De atunci răsar lumea, lună, soare și stihii... / De atunci și pînă astăzi coloniile de lumi pierdute / Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute / Și în roiri luminoase izvorînd din infinit, / Sunt atrase în viață de un dor nemărginit”.

În continuarea acestei viziuni tabloul *Sfîrșitul lumii* este mai puțin apocaliptic, dar păstrează evidente trăsături eshatologice: „Soarele, ce azi e mîndru, el îi vede trist și roș / Cum se-nchide ca o rană printre norii-ntunecoși, / Cum planetii toți înghetați și s-azvîrl rebeli în spațiu / Ei, din frînele luminii și al soarelui scăpați; / Iar catapeteasma lumii în adînc s-au înnețit, / Ca și frunzele de toamnă toate stelele-au pierit. / Timpul mort și-nținde trupul și devine vecinicie, / Căci nimic nu se înțimplă în întinderea pustie, / Și în noaptea neființei totul cade, totul taie, / Căci în sine împăcată reîncep-eterna pace...”.

Cuprins de avaturile vieții și crezînd atitudinea celor din jur mereu ostilă, Eminescu devine tot mai sceptic. Sufletul său încercat de lumina înepururilor se pustiește încet și se înstrăinează de ființa originară, cum se confesează în poezia *Melancolie*: „Credința zugrăvește icoanele-n biserici — / Și-n sufletul-mi pusese poezie-i fiericel, / Dar de-ale vieții valuri, de al furtunii pas / Abia conture triste și umbre-au mai rămas”.

Dincolo de metafore avem aici un adevăr incontestabil pentru marea nostru poet, că nu a fost străin de credința religioasă și n-a respins fenomenul *de facto*. Poziția inconsecventă totuși în exprimarea acestei concepții, fapt de care au făcut uz atîția cercetători și critici afirmînd numai o „frază” din poezia proletară, se datorează atitudinii înflăcărate a poetului pentru renașterea vieții sociale. Bănuind că în culele religiei se ascund unelele exploatarea umană, el lovește clasa cu tot cu suprastructura sa spirituală. Aceasta a determinat pe unii să-l considere pe Eminescu un anti-religios.

rarea independenței lor, opunîndu-se celei mai puternice armate ale anti-chității.

DECEBAL

gradul înalt al civilizației dacice (cetăți, așezări, metalurgia fierului, diversificarea meșteșugurilor etc.) demonstrînd în totalitate lor originalitatea culturii materiale. La un grad înalt se situa și cultura spirituală, cunoașterea multor fațete datorîndu-se tot arheologiei (sanctuarele ce atestă o religie politeistă, ritul de înmormîntare, cunoștințe științifice — templu calendar-medicină, arta) la care se adăugă știrile din izvoarele grecești și latine.

Prima confruntare pe teritoriul patriei noastre a avut loc în anul 87 — se pare în defileul de la Tr. Roșu (Valea Oltului) — pierzîndu-și viața însuși generalul Fuscus, conducătorul trupelor romane, dacă învingători capturînd mai multe standarde ale legiunii a V-a Alaudae. După această înfrîngere romanii atacă în anul următor prin Banat, sub conducerea generalului Tettius Iulianus, bătălia decisivă desfășurîndu-se la Tapae (Porțile de Fier ale Transilvaniei). Deși biruitori la Tapae dar înfrînti de marcomani, împăratul Domitian încheie pace cu Decebal în anul 89.

Odată cu încheierea păcii începe o nouă etapă în existența statului dac. În această perioadă se ridică impunătoarele construcții de la Sarmizegetusa, capitala statului dac, și în același timp avem de-a face și cu o unitate a culturii materiale dacice pe o arie foarte întinsă.

Întărirea statului dac (construirea de cetăți, făurirea de noi arme, înstăruirea trupelor) a pus pe gînduri pe de o parte, pe împăratul Traian, iar pe de altă parte situația economică precară a Imperiului s-ar fi putut ameliora prin mijlocul vestitelor bogății dacice, culminînd cu cele aurifere. Viitoarea campanie condusă de Traian împotriva dacilor a avut caracter agresiv. În acea perioadă statul dac prezenta un pericol pentru Imperiul roman, însă nu periclită existența poporului roman, ci numai unele teritorii de la sudul Dunării. Romanii se pregăteau pentru noi curceri, iar dacii vor lupta pentru apă-

În anul 101, după ce toate pregătirile au fost încheiate (construirea drumului strategic din dreapta Dunării, concentrarea a 14 legiuni), împăratul Traian atacă prin Banat, dîndu-se o altă luptă la Tapae și iarăși romanii sînt învingători. Drumul spre Sarmizegetusa era deschis, dar din cauza atacului roxolanilor și bastarnilor la sudul Dunării, Traian este nevoit să se deplaseze cu grosul trupelor acolo, obținînd o strălucită victorie la Adamclisi. Abia în anul următor Traian reia ofensiva împotriva dacilor, determinîndu-l pe Decebal să încheie o nouă pace, însă de data aceasta complet nefavorabilă (să dărîme zidurile cetăților, să predea armele și mașinile de război, să renunțe la teritoriile ocupate de romani etc.).

Nerespectîndu-se condițiile păcii impuse, Traian în vara anului 105 reîncepu ostilitățile, după ce construi podul din piatră la Drobeta și concentră numeroase trupe, atacînd pe trei direcții (Banat, Valea Oltului și Oltuz), obiectivul principal fiind ocuparea Sarmizegetusei. După un asediu plin de dramatism (se pare că au fost tăiate conductele de apă) capitala statului dac a fost cucerită. Decebal intenționa să continue rezistența în munți, însă în timpul retragerii este încercuit de călăreții romani. Văzîndu-se înfrînt și știind ce-l așteaptă, Decebal preferă moartea, sinucîndu-se. Astfel dispărea în mod dramatic cel ce condusesese aproape două decenii rezistență dacică pentru apărarea independenței și suveranității statale.

Datorită trădării a fost descoperită și comora regelui Decebal ascunsă în abia rîului Sargetia. Cu bogățiile transportate din Dacia se va înălța Forul lui Traian, iar sârbătorirea victoriei a durat 123 de zile, redresîndu-se un timp și situația financiară a Imperiului.

Odată cu înfrîngerea dacilor se încheia o etapă a existenței lor și începea alta nouă: romanizarea.

Moartea eroică a lui Decebal a rămas în conștiința românească ca un simbol al suveranității statale și al demnității și deși învins s-a impus în rîndurile personalităților istoriei universale.

Mihai Sofronie

Un grav act de acuzare a guvernului Ungariei din perioada dualismului austro-ungar în legătură cu deznaționalizarea românilor (II) — Cartea secretă din 1907 —

Încercăm acum o prezentare succintă a măsurilor concrete propuse de Antal Huszár patronilor săi — conții și baronii care guvernau Ungaria dualistă — în „Cartea secretă” din 1907, intitulată „A Magyarországi Románok” (Românii din Ungaria), pentru desființarea românilor transilvăneni ca națiune; venea astfel în împlinirea scopului lor de a-și perpetua stăpînirea asupra unei părți însemnate a teritoriului românesc.

Secțiunea I-a a cărții înșiră factorii care alimentează politica românească naționalistă, îndreptată în contra statului „unitar” ungar: Instituțiile financiare, fundațiile, Asociațiunea culturală „Astra” cu sediul în Sibiu, presa românească, activitatea agitarică desfășurată de deputații naționaliști, de preoții și învățătorii români. „Politica de stat ungară trebuie neapărat să țină socoteală de raporturile numerice bisericești, școlare, culturale și economice ale românilor din patrie și de politica ultranaționalistă dusă de aceștia. Poate că astăzi, toate acestea ar mai putea fi strinse în cadrele ideii de stat ungar, dacă s-ar proceda cu o energie care să nu cunoască nici un fel de tocmală”.

Secțiunea a II-a se ocupă de distrugerea unității demografice a românilor transilvăneni, arătându-se repartizarea românilor pe județe și se propune o nouă arondare a județelor și a circumscripțiilor electorale, pentru a se realiza scopurile ungarilor. Se recunoaște că în Transilvania în 12 județe majoritatea absolută a locuitorilor era românească, variind între 50,8% și 90,2% (asta, ce recunoștea ei — n.n.).

Secțiunea a III-a, referindu-se la confesiunea greco-catolică, afirma că unirea religioasă cu Roma din 1700 a unei părți a românilor s-a făcut spre marele folos al ideii de stat ungar, întrucât a produs discordie în masa compactă a românilor, obișnuită să trăiască în comunitate de rit, limbă și obiceiuri. Autorul constată însă că Biserica greco-catolică s-a integrat în curentul de „politikă ultranaționalistă” și propune ca preotimea acestei confesii să fie introdusă în cadrele Bisericii romano-catolice, pentru a se pune capăt acestor manifestări. În caz contrar, se propune sistarea sumelor anuale pe care le primește ca ajutor din partea Fondului religioasă catolic...

Secțiunea a IV-a tratează despre Biserica ortodoxă din Transilvania, pe care autorul o consideră cel mai de seamă factor al năzuințelor românești. Preoții, profesorii și învățătorii confesionali sînt cei mai harnici agenți ai Partidului Național Român. Ca atare se impune desființarea autonomiei Bisericii ortodoxe și abrogarea Statutului ei organic, pentru ca astfel „să dispară această cângrenă politică care roade trupul națiunii și al țării”.

„Dat fiind că cei mai aprigi anteluptători ai politicii naționale române sînt preoții, se scrie mai departe, este necesar ca Ministerul să-și rezerve dreptul de a detrage singur — fără nici un fel de avis al autorităților confesionale — congrua (ajutorul de la stat — n.n.) preoților pe care îi crede că nu sînt buni patrioți”.

„Din punct de vedere politic, seminariile preoțești ortodoxe sînt cu mult mai importante decît școlile secundare... Cînd vorbim despre seminariile ortodoxe românești, în realitate vorbim despre educația politică a poporului român, al cărui suflet și centru este preotul... Din acest punct de vedere nu este indiferent să se știe cine sînt directorii și profesorii acestor seminari, ce pregătire științifică au, unde și-au cîștigat această pregătire, în ce direcție și în ce spirit politic cresc și conduc pe tinerii seminariști... Manualele de învățămînt... și în special manualul de istorie bisericească, trebuie trimise Ministerului de Culte și Instrucțiune, deoarece în cadrele istoriei bisericești se predă istoria națională română, care este în strînsă legătură cu istoria Bisericii Ortodoxe Române...”

Pentru ce seminariștii români ortodocși să se împărtășească în toate privințele de o educație și instrucție patriotică temeinică, este de dorit ca Statul să înființeze în cadrul Universității din Budapesta sau al celeia din Cluj o Facultate teologică separată și un seminar anexat ei, care ar asigura nu numai patriotismul preoților, ci și al credincioșilor, care astăzi lasă mult de dorit. Înființarea acestei Facultăți ar atrage după sine sistarea actualelor seminari, cu programul lor de studii cu tot...”

Secțiunea a VI-a, tratează despre școlile secundare românești, cu privire la care scrie: „...din punct de vedere al politicii de stat ungar ar fi timpul suprem ca Ministerul de Culte și Instrucțiune să înființeze prin legi și ordonanțe astfel de dispozițiuni prin care școlile secundare românești din patrie, ca tot attea cuburi calde ale politicii ultranaționaliste române, care pune în primejdie integritatea națională, să poată fi contrabalansată în activitatea prin care caută să împlinede constituirea statului național ungar. Dat fiind că cea mai puternică armă de care se folosește românii în contra maghiarizării este limba română, care este limba de predare în școlile secundare române, autorul propune ca articolul de lege XXX din 1883, privitor la învățămîntul secundar, să fie modificat, în sensul ca în școlile sustinute de confesiunile românești... limba de predare să fie cea maghiară...”

Secțiunea a VII-a, se referă la instituțiile culturale românești și în special la ASTRA, cea mai importantă dintre ele, despre care scrie că: „de la înființare (1861) și pînă astăzi a servit fără întrerupere scopurile naționaliste române, fiind unul din principalii factori ai agitațiilor separatiste române și cel mai periculos element din punct de vedere al politicii de stat ungar... Dar ceea ce permite ca în Ungaria cultura să se deosebească și să se dezvolte pe naționalități, în acest caz cultura naționalistă și în primul rînd cea românească, va deveni cel mai puternic factor al instrăinării, al izolării și al separatismului... Cît pentru viitor, nu trebuie să se mai permită înființarea nici unei societăți de acestea pe baze naționale”.

Presii românești, Huszár consideră că ar trebui să i se aplice următorul tratament: „În interesul statului ungar este să se îngreuneze apariția ziarelor politice românești, prin sporirea cît mai considerabilă a cauțiunii cerute pentru apariția unor astfel de ziare... condamnarea gazetărilor români la temniță ordinară în locul celei de stat...”

O mare îngrijorare îl cauzează domnului A. Huszár institutele de credit românești. Această „castă independentă de funcționari, avînd zilnic contact cu poporul, exercită o puternică influență națională asupra lui. Fiecare bancă este mecanismul principal al mișcării naționale”. Prin modificarea legii comerciale s-ar putea face „cu desăvîrșire imposibilă învirea de noi bănci românești. Să se înființeze în regiunile locuite de români, în scopul contrabalansării băncilor românești, așa-zise „Bănci populare județene” maghiare, care să servească interesele locuitorilor respectivelor regiuni, fără considerație de naționalitate sau confesiune... Aceste bănci ar ajuta în prima linie pe locuitorii maghiari din regiunile românești, dîndu-le posibilitatea să-și învingă greutățile împreunate cu misiunea lor...”

Ultima măsură recomandată este în legătură cu organizația politică a românilor transilvăneni. După ce se referă la declarațiile fostului prim-ministru Wekerle din 1894: „Noi nu permitem să se facă nici un fel de experiență în contul dezmembrării integrității statului ungar și nu îngăduim nici un fel de formațiuni de drept public care ar diferenția populația țării după naționalități...”, autorul încheie cu propunerea, transpusă de altfel în practică de Hieronymi în vremea Mișcării memorandiste, ca „Partidul Național Român să fie dizolvat — măsură prin care ar înceta să mai existe factorul cel mai primejdios pentru ideea de stat ungar”.

Prin măsurile prevăzute în Cartea secretă din 1907, guvernanta Ungariei dualiste și-au demascat încă odată adevărata față: inumană, antidemocratică și ipocrită.”

Prof. Mihai Racovițan

O cîntare a treptelor PSALM

Din cîte sunt lăsate pe pămînt,
în toate este formă și măsură;
silabele formează un cuvînt
și strunga lor e fiecare gură.
S-a decantat pe trepte și mireasma,
s-ajungă răspîndită de un crin
și, risipindu-se-n văzduh fantasma
păcatului, el nu mai este chin.
Eliberat de patimi, ca o strună,
un trup se încovoiează sub arcuș
și, de-l atîngi cu mîna ta, el sună,
gătînd pentru un mare alt urcuș.
Fără să știm, pentru-ai tăi tainici pași
doar trepte suntem, ca s-ajungem sus.
Vom înflori sub mîna ta-n urmași,
cînd cerul se apleacă spre apus.
Suntem din neam de robi și ducem mii
de ani în spate pentru dezrobire.
Spre culmea ta urcăm din veșnicii,
să ne-adăpăm din marea ta iubire.

Pr. prof. univ. Dr. Petru Rezuș

Continuitatea românilor atestată de izvoarele istorice literare

Adversarii continuității daco-romane și ai formării poporului român pe vatra dacică, pornind de la teza lui Roesler și Sulzer, au afirmat în mod greșit și cu rea credință că românii s-au format la sud de Dunăre, de unde au trecut la nord de fluviu în secolul al XIII-lea, cînd sînt amintiți în documentele vremii. Această idee a fost reluată de autorii lucrării „Istoria Transilvaniei”, apărută la Budapesta, în 1986, sub redacția lui Kőpeczi Béla.

Un argument invocat de istoricii unguri pentru a demonstra că poporul român s-ar fi format la sud de Dunăre, de unde ar fi venit răzleț în secolul al XIII-lea pe pămîntul Daciei, este faptul că românii sînt rar amintiți în documentele acestuia. „Poporul român a venit în teritoriul în chestiune (vatra strămoșească — n.n.) tîrziu și în grupuri răzlețe” — arată ei — și „numai în secolul al XIV-lea s-a îndreptat spre Ungaria o imigrare mai serioasă dinspre Balcani”. Aceasta — arată istoricii respectivi — a avut ca urmare faptul „că documentele referitoare la românii au sporit în proporție cu numărul noilor venituri”.

Un asemenea punct de vedere a fost reluat de autorii „Istoria Transilvaniei”, apărută în 1986, la Budapesta, la care dinșii adaugă că nici n-ar exista, chipurile, dovezi care să infirme această teză. Firește, prin aceasta trebuie înțeleasă că ei ignoră orice mărturie care le sînt nefavorabile. „Repetăm acea constatare anterioară — spun dinșii — că înainte de începutul secolului al XIII-lea nu există dovezi nici istorice, nici arheologice, nici toponimice cu privire la existența populației române în Transilvania”.

Referindu-se la raritatea documentelor relative la românii în secolul al XIII-lea, istoricul I. Moga arată că „majoritatea documentelor istorice transilvane și-au avut depozitul în arhiva capitulului din Alba Iulia, devastată de tătarii la 1241, apoi arsă în două rînduri, la 1277 și 1308, și, astfel, cea mai mare parte a documentelor secolului al XIII-lea nu ni se păstrează în original, ci în confirmări ulterioare din secolul al XIV-lea. Or, asemenea confirmări nu erau solicitate de țărani sau de obștea lor, satul, care din veche se știa stăpîn pe propriul pămînt, ci de cei ce ajungînd la neînțelegeri asupra dreptului de a stăpîni sate și moșii, care le-au fost date sau uzurpate, aveau nevoie de dovedirea dreptului contestat. Confirmările erau solicitate numai în cazurile favorabile celor ce aveau interesul să le obțină în dauna situației reale din veacul al XIII-lea”.

Marele istoric Nicolae Iorga, combătînd teza lui Roesler și a urmașilor săi cu privire la originea sud-dunăreană a poporului român, spunea: „înțoarcerea (românilor) la nord de Dunăre — n.n.), fără pomenirea în cronică, fără observație în documente, fără opreliști sau privilegii pentru noi veniți nu poate afla nici un argument. Cu alt prilej, N. Iorga arată că: „Izvoarele istorice nu spun nimic despre această trecere”. D. Macrea, un bun cunosător al problemei, afirma că: „o trecere masivă de românii din sudul în nordul Dunării n-a utut fi dovedită pînă acum, nici din punct de vedere istoric, nici din punct de vedere lingvistic”.

Teza elaborată de Roesler și vehiculată de urmașii săi, inclusiv de autorii lucrării „Istoria Transilvaniei”, apărută în 1986, la Budapesta, în legătură cu originea sud-dunăreană a românilor și trecerea acestora la nord de fluviu în secolul al XIII-lea, este infirmată și de izvoarele istorice literare medievale.

Principala mărturie a prezenței românilor (vlahilor) la nord de Dunăre — după izvoarele bizantine menționate anterior — este *Gesta Hungarorum*, cunoscută sub numele de *Cronica notarului anonim*, Anonymus, al regelui Béla (P. Dictus magister quondam regis Belle notarius).

Vorbind despre venirea ungarilor în Panonia, Anonymus afirmă că aceștia au găsit acolo o populație numeroasă, alcătuită din mai multe neamuri, între care erau și vlahii (români), adică păstori romani, „terram (Pannoniae) habitarent Scyvi, Bulgarii et Blachi ac pastores Romanorum”.¹ În acest text, cronicarul maghiar îi identifică pe românii sau „blachi” cu descendenții direcți ai romanilor și susține că în spațiul carpatiano-panonian a existat o continuitate romană permanentă și că abia ungarul au izgonit pe românii din Panonia.²

Pe lângă continuitatea populației romane, Anonymus mai consemnează că la venirea ungarilor, Transilvania era locuită de o populație românească ce-și avea propriile sale formațiuni politice, vointadatele conduse de Menemorut, Gelu și Glad. El descrie întrevăderile dintre solii lui Árpád și Menemorut: „Trimișii lui Árpád, Usubuu și Veluc, au trecut peste riul Tisa în vadul Lucy și, după ce au plecat de aici, venind în fortăreața Bihor, au salutat pe ducele Menemorut și l-au prezentat darurile pe care ducele lor i le trimise. La urmă însă, comunicîndu-i ce aveau să spună din partea ducelui Árpád, au pretins teritoriul numit mai sus. Voievodul Menemorut l-a primit însă, cu bunăvoință, și, încercîndu-i cu diverse daruri, a treia zi le-a cerut să se întoarcă. Totuși le-a dat răspuns, zicîndu-le: Spuneți lui Árpád, ducele Ungariei, domnului vostru: datori îi sîntem ca a unui amic, cu toate că-și sînt necesare fiindcă e om străin și duce lipsă de multe. Teritoriul însă ce l-a cerut bunăvoinței noastre nu îl vom ceda niciodată, cită vreme vom fi în viață. Și ne-a părut rău că ducele Salanus l-a cedat un foarte mare teritoriu, fie din dragoste, cum se spune, fie din frică, ceea ce ce tîgăduiește. Noi, însă, nici din dragoste, nici de frică nu-l cedăm nici o palmă de pămînt, deși a spus că are un drept asupra lui. Și vorbele lui nu ne turbură înima că ne-a arătat că descinde din neamul regelui Athila, care se numea bicul lui Dumnezeu”.

Mai departe, Anonymus vorbește despre luptele purtate de ostile lui Menemorut cu ungarii la cetățile Satu Mare și Biharea; amintește „despre bunătața țării Ultra-silvane, unde domnia o avea un „oarecare bla Geluc”, „pămîntul acela e udă de cele mai bune riuri, că din nisipul lor curge aur, că aurul din acea țară e cel mai bun aur, că de acolo se scoate sare și materii sărate și că locuitorii din acea țară sînt blachi și slavii, care nu au alte arme decît arcuși și săgeți”. În continuare, el relatează lupta dintre oastea lui Tutuhum și a lui Gelu, înfrîngerea și moartea acestuia din urmă.³

Din consemnările lui Anonymus rezultă că în secolele IX și X, românii constituiau majoritatea populației din Transilvania. Afirmările notarului anonim despre existența românilor și a formațiilor social-politice românești, după cum și despre luptele purtate de cetele maghiare cu oastea voievozilor români și populația autohtonă au fost confirmate pe cale arheologică. Astfel, la cetatea de pămînt de la Vladimirescu (Glogovăț), de lângă Arad, s-au descoperit urme de incendiu din prima jumătate a secolului al X-lea, cînd a avut loc această luptă; la cetatea Biharea s-au descoperit cîteva morminte de unguri, care datează tot din prima jumătate a secolului al X-lea, și se crede că ele au aparținut celor căzuți în luptă.⁴

Deși există asemenea dovezi, totuși adversarii continuității românilor, începînd cu Roesler și Sulzer și terminînd cu colectivul de autori, patronat de Kőpeczi Béla, care a scris *Istoria Transilvaniei*, negă valoarea lor. În ce privește datele referitoare la românii, spunînd că acestea ar fi niște „basme”. Cum dovezile provenite de la Anonymus — care sînt conforme adevărului istoric, dar sînt în contradicție cu scopurile politice urmărite de Roesler și urmașii săi, aceștia îl acuză pe cronicar că ar fi avut cunoștințe foarte vagi despre Transilvania și că „n-a făcut decît să plaseze în trecut și printro-o formă fantazistă condițiile demografice ale timpului său”; încearcă să „demonstreze” că acesta s-a înșelat atunci cînd spune că ungarii l-au găsit pe românii în Transilvania, cînd au început primele incursiuni spre interiorul provinciei.

Dar toate atacurile istoricilor unguri de rea credință împotriva adevărului științific privitor la românii, cuprins în *Cronica* lui Anonymus, izvor ce se coroborează cu descoperirile arheologice, cu datele lingvistice și de altă natură, se lovesc ca de un zid de nepătruns, și arată caracterul dușmănos și tendentios al tezelor pe care le vehiculează aceștia în scop revizionist.

Un al doilea izvor care probează prezența românilor (vlahilor) în Transilvania la venirea ungarilor este *Cronica*

lui Nestor, alcătuită la sfîrșitul secolului al XI-lea sau începutul secolului al XII-lea, în care se spune că ungarii s-au așezat în această provincie după lupte înverșunate împotriva românilor. *Cronica* arată că, după ce au trecut Carpații, ungarii „începtoră să se lupte cu volohii și cu slavii (volohov și slavian) care trăiau acolo”; apoi ungarii, alungînd pe vlahii și cucerind această țară, s-au așezat acolo împreună cu slavii, după ce l-au cucerit”.

Analizînd conținutul celor două lucrări, istoricul Constantin Giurescu spunea: „Prin urmare, (aceasta — n.n.) o afirmație foarte asemănătoare celeia din *Cronica* notarului anonim. Faptul că două izvoare, din medii diferite și scrise în limbi diferite, neavînd nici o legătură unul cu altul, dau aceeași informație despre prezența românilor în interiorul arcului carpatic la venirea ungarilor este concludent și lămurăstă definitiv chestiunea”.

Un al treilea izvor care atestă prezența românilor în Transilvania înainte de sosirea ungarilor, este *Cronica lui Simon de Kéza*. Scrisă la sfîrșitul secolului al XIII-lea, cronicarul a folosit ca sursă de inspirație *Gesta Hungarorum*, compus în vremea lui Ladislav Cumanul.

Simon de Kéza, care a trăit în mijlocul românilor și l-a cunoscut bine — după cum el însuși o spune — îi consideră drept singurii urmași ai Romanilor orientali: numai ei ar fi rămas în Panonia în vremea hunilor („Blachis, qui ipsorum «Romanorum» fuere pastores et coloni, remanentibus sponte in Panonia”).⁵ Spre deosebire de Anonymus, Simon de Kéza plasează începuturile vlahilor în vremea hunilor, subliniînd astfel ideea continuității elementului roman, reprezentat în timpul său de vlahi. După opinia sa, numai românii au rămas pe loc, în calitatea lor de sedentari și păstori romani.

Un al patrulea izvor care confirmă spusele lui Anonymus și Simon de Kéza este *Descriptio Europae Orientalis*, scrisă pe la 1308, de un cărturar francez pentru informarea lui Carol Robert și Carol de Valois, care doreau să cunoască situația din această parte a continentului.

În această descriere, românii apar, conform opiniei vremii, larg răspîndiți, care în liniile sale esențiale concordă cu cele din izvoarele pomenite mai sus: valahii sînt păstori romani, deci un popor de origine română și „popor foarte mare și răspîndit” (Populus valde magnus et spatiosus) care locuia o țară „mare și bogată”.

Un al cincilea izvor scris despre români este *Strategiconul lui Katakalous Kekeumenos*, general bizantin, lucrare realizată pe la mijlocul secolului al XI-lea. Kekeumenos îi consideră pe vlahii urmași ai dacilor supti de Traian. Aceștia, spune el, „mai înainte trăiau în apropierea Dunării și pe Saos, pe care azi îl numim Sava, în locuri întărite (de natură) și greu accesibile”.⁶

Un al șaselea izvor în legătură cu românii de la nordul Dunării este scrierea persană *Podoba istoriilor* a lui Gardizi, scrisă tot în secolul al XI-lea. Din datele oferite de Gardizi rezultă că în secolul XI, la nord de Dunăre exista o populație românească numeroasă.

Un al șaptelea izvor este *Alexiada* scrisă de Ana Comnena, pe la sfîrșitul secolului XI, în care îi amintește pe „geți” ca fiind un factor însemnat în raportul de forțe ce se înfruntau în zona Dunării. După opinia unor autori, „geții” menționați de Ana Comnena, probabil, că sînt românii de la nordul fluviului.

Un al optulea izvor este *Cronica bizantină* a lui N. Choniates, scrisă în 1164. Relatînd fuga lui Andronic Comnenul, cronicarul spune că acesta, înainte de a ajunge la hotarul Galției, a fost prins de vlahi și dus înapoi la împărat. Către sfîrșitul secolului XII, românii de la nordul Dunării sînt amintiți adeseori de cronicarul Choniates, fie ca aliați ai vlahilor și bulgarilor conduși de românii Petru și Asan, fie ca aliați ai cumanilor în incursiunile acestora la sud de fluviu.⁷

Un al nouălea izvor este *Cronica bizantină* a lui Kynnamos. Acesta, referindu-se la luptele lui Manuel Comnenul cu ungarii din 1167, arată că împăratul ar fi trimis împotriva lor pe protospătarul Alexios pentru a face o demonstrație, în timp ce Leon Batatzes, „adunîndu-și din altă parte altă armată numeroasă și chiar mare multime de vlahi, care se zice că sînt coloniiștii itailor de odinioară, avea ordin să năvălească în Ungaria din tinuturile de lângă Pontul Euxin”.⁸ În afară de această constatare, Kynnamos ne-a lăsat prima dovadă despre conștiința originii romane a românilor de la nordul Dunării.

Un al zecelea izvor îl constituie *Nibelungenlied* (Cîntecul Nibelungilor), alcătuit pe la 1200, în care este amintit ducele (herzogul) Ramunc din Tara Vlahilor (Vlachenlant). Interpretînd acest text, cei mai mulți istorici sînt de părere că ducele Ramunc este un personaj fictiv, care poartă numele poporului său, iar Tara Vlahilor este o formație social-politică locală, care prefigurează Tara Românească.

Un al unsprezecelea izvor în legătură cu originea, vechimea și continuitatea românilor pe vatra dacică îl alcătuiesc documentele relative la Transilvania. În contextul celor 400 de documente publicate în colecția *Documenta Valachorum* se menționează mereu numele de vlahi și Terra Vlahorum,⁹ vlahii fiind înființați ca o populație găsită acolo (în ipsa terra Blacorum existentem). Dintre aceste documente menționăm cîteva și a nume: într-unul datat 1210 se spune că Ioachim, comitele Sibiului, adunînd „sași, vlahi, secui și pecenegi, l-a dat regelui Ungariei ajutor contra țarului Borlă”, în altul din 1222, prin care regele Andrei al II-lea și papa Honoriu scutesc de vămă pe cavalerii teutonii, așezați în Tara Birsel, cînd vor trece prin țara seculor sau prin „țara românilor” (terra Blacorum). Într-un alt document din 1223, același rege dă mînaștrii Cîrța „ținutul luat de la românii (terram... exemtam de Blacs); iar în 1224, tot regele Andrei al II-lea dă sașilor pădurea românilor și a pecenegilor (silvam Blacorum et Bissenorum) dimpreună cu apele „să le folosească împreună cu susnumiții vlahi și pecenegi”.¹⁰

Istoricii români analizînd conținutul acestor documente au ajuns la concluzia că ele amintesc existența la acea dată a unor țări românești autonome, care se constituiseră anterior, pe parcursul vremii.

Cu toată îndărătnicia și înverșunarea cu care istoricii unguri, ați în trecut, cîț și în prezent, recurgînd la denigrări de documente și mărturii, contestă continuitatea daco-romanilor și românilor pe vatra strămoșească în secolele III—XIII, izvoarele istorice literare medievale — adăugîndu-se mărturiile istorice, arheologice, numismatice, epigrafice, lingvistice, toponimice și de altă natură — infirmă și demascat o asemenea teză, neconfirmă adevărului științific și prin care se urmărește realizarea unor scopuri revizioniste.

Fie ca rațiunea și probitatea științifică, care trebuie să caracterizeze activitatea laborioasă a istoricilor și celorlalți cercetători, să depășească spiritul de rea credință și rea intenție, străin legităților istorice și bunei conștiințe a popoarelor.

Prof. Petru I. Dan

1 I. Moga, Păreri istorice ungurești privitoare la românii din Transilvania medievală, Sibiu, 1941, p. 6; Nicolae Stoicescu, Continuitatea românilor, 1980, p. 185.

2 N. Iorga, Istoria românilor, vol. 3, p. 45; Idem, „Revista istorică”, 1939, p. 360.

3 D. Macrea, Probleme de lingvistică română, p. 52.

4 Gesta Hungarorum, ed. G. Popa-Lisseanu, 1934, p. 32.

5 N. Stoicescu, op. cit., p. 190.

6 Gesta Hungarorum, cap. XX.

7 Idem, cap. XXVII.

8 N. Stoicescu, op. cit., p. 192.

9 Idem, p. 193.

10 Simon de Kéza, Cronica ungarilor, ed. G. Popa-Lisseanu, 1935, p. 32.

11 Anonymus Descriptio Europae Orientalis, ed. G. Popa-Lisseanu, 1934, p. 17.

12 N. Stoicescu, op. cit., p. 196.

13 Fontes historiae Daco-Romanae, III, p. 351.

14 N. Bănescu, în A. I. C., I, 1921—1922, p. 154; A. Armbruster, Romanitatea românilor. Istoria unei idei, 1972, p. 24; N. Stoicescu, op. cit., p. 199.

15 N. Stoicescu, op. cit., p. 200.

16 I. Nistor, Autohtonitatea daco-romanilor în spațiul carpatodunărean, 1942, p. 50; Documente privind Istoria României, C, vol. I.

Antonie Plămădeală, „BISERICA SLUJITOARE” — Sibiu, 1986

Cu „Biserica Slujitoare” (Sibiu 1986, 328 p.) aparută în același an cu încă două importante lucrări. I.P.S. Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală se află la cea de-a 15 carte a sa și asta numai în ultimii 14 ani. „Biserica Slujitoare” este de fapt o reeditare a tezei de doctorat a I.P.S. Sale, teză susținută la Oxford în 1970 sub titlul „Biserica Slujitoare în gîndirea occidentală, o evaluare ortodoxă” apreciată cu calificativul maxim de această celebră instituție de învățămînt, ba chiar spunindu-se privitor la ea că „rivna erudită a autorului a depășit substanțial exigențele Facultății de Teologie a Atheneului Pontical” (Addenda I, p. 307). Lucrarea a fost resusținută la București în anul 1972 sub titlul „Biserica Slujitoare în Sf. Scriptură, Sf. Tradiție și în teologia contemporană”, autorul realizind cu această ocazie, de fapt, o altă teză, datorită profundelor restructuringi întreprinse, apreciată și aceasta de pr. prof. dr. D. Stăniloae ca un „adevărat eveniment în scrisul și gîndirea teologică, în orientarea activității Bisericii noastre” (Addenda, I, p. 306).

Scotind la lumină această carte, I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală dorește să pună la îndemina preoților și a celor ce se pregătesc pentru preoție, o posibilitate de orientare, de cercetare și reflecție asupra autenticei chemări și caracteristici a Bisericii în orice loc și timp și cu precădere în societatea contemporană, dorește „să reinnoiască în conștiința preoțiilor și a credincioșilor noștri o chemare care rămîne mereu actuală” (p. 7).

Cartea Înalt Prea Sfinției Sale este mîntuirea unui teolog de frunte al Ortodoxiei. Ea se întemeiază pe întreaga sumă de valori inestimabile din tezaurul Tradiției Bisericii sale.

Este o lucrare de referință atît în teologia pastorală locală cît și în programul ecumenic al Bisericii înscris în această mișcare.

Problematika slujirii este o preocupare de prim plan în teologia, învățătura și viața creștină. I.P.S. Sa desclărează această temă în parte și în întreg, căutind să-i stabilească caracteristicile, coordonatele, funcțiunile, valoarea, sensul, actualitatea. Autorul porneste de la conceptul că cercetarea teologică asupra slujirii ocupă un loc de mare însemnătate în evoluția raportului dintre Biserică și lume, Biserica trebuind să caute în permanentă forme cît mai adecvate ale poziției sale față de această lume în permanentă schimbare, prin slujire.

Prin slujire, Biserica „își regăsește echilibrul misiunii sale în societatea contemporană” (p. 9) cîci numai prin slujire Biserica lese din circumstanțiale și își legitimează existența (p. 7).

I.P.S. Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală își începe demonstrația (în partea I-a și a II-a a lucrării), pornind de la temeiurile slujirii în V. Testament și N. Testament. Astfel, unitatea neamului omenesc, alegerea lui Israel ca neam pentru mîntuirea tuturor neamurilor și substituirea care prelungeste, confirmă și se ascunde în alegere, sînt temeiuri biblice și dogmatice ale slujirii în V. Testament tot așa cum vor fi în N. Testament: recapitularea reprezentînd „procesul de restaurare în Hristos, instituirea slujirii și trimiterea la slujire a apostolilor care dau Bisericii starea ei de „trimesă în lume”, de „comunitate slujitoare”, în perioada ei istorică, preeshatologică” (p. 67).

Ca adevărată vocație și misiune a Bisericii o constituie slujirea, ca act

de participare la viața celuilalt. I.P.S. Mitropolit Antonie Plămădeală o susține cu reprezentative argumente din Sf. Tradiție, cu specială referire la primele scrieri post-apostolice, la cele ale Sf. Ioan Gură de Aur și ale Fericitului Augustin.

În partea a treia și a patra a lucrării, I.P.S. Sa tratează pe larg aspectele practice ale slujirii în Răsăritul ortodox, în teologia contemporană: în protestantism, romano-catolicism, în preocupările unor organizații mondiale creștine.

În finalul lucrării, autorul argumentează și tratează despre orientarea Bisericii spre slujire, despre posibilitatea unei teologii a „Bisericii Slujitoare”.

Aducînd în actualitate problema deschisă de Sf. Părinți, I.P.S. Sa reușește să pună sub aceeași definiție conceptele patristice despre slujire, cele ale teologilor clasici și moderni, realizind o lucrare unitară, sistematică, întemeiată solid pe fundament biblico-teologic-dogmatic și social, îmbogățind-o cu propriile sale reflecții organizat și temeinic elaborate privitoare la modul în care Biserica trebuie să se situeze față de societatea vremii ei și întemeind pe criterii durabile o teologie de carieră, de mare actualitate, de care nu se poate să nu se țină cont mai ales în contextul specific al vremii noastre, o teologie a slujirii.

Idelle cărții sînt construite, dezvoltate, urmărîte, formulate cu o precizie silogistică. Lucrarea este bine sistematizată, cu sublinieri și comentarii menite să reliefeze idelle direcții ale tematicii dezbătute.

„Biserica slujitoare” a devenit deja chiar de la lansarea ei ceea ce numim o carte esențială, o carte de căpătîi.

Pr. Teodor Damian

Vizita P. F. Părinte Patriarh TEOCTIST la Episcopia Armeană din București

Simbătă, 30 mai a.c., la invitația I.P.S. Arhiepiscop Dirayr Mardichian, Șeful Eparhiei armenice, P.F. Părinte Patriarh Teoctist a făcut o vizită fraternală la așezămintele religios-culturale ale comunității armenice din București.

În această vizită Părinte Patriarh a fost însoțit de P.S. Episcop-vicar Roman Ialomițeanul și P.C. Arhim. Grigore Băbuș.

La intrarea în fața Catedralei, Înălții oaspeți au fost întâmpinați cu deosebită căldură de I.P.S. Arhiepiscop Dirayr Mardichian, P.C. Arhim. Vicar Zareh Baronian, de membrii Consiliului eparhial, de credincioși.

După binecuvîntarea dată celor prezenți de către P.F. Patriarh Teoctist, Înaltul oaspete a rostit un cuvînt de mulțumire pentru primirea făcută, și a remarcat legăturile frățeste seculare între poporul român și cel armean, între cele două Biserici surori.

Vorbitorul a evidențiat aportul considerabil al fostului episcop și actualul Patriarh al Bisericii Armenice Vasken I și al Patriarhului Justinian, la adîncirea acestor relații reciproce bazate pe dragoste și respect reciproc în spiritul Sfintei Evanghelii.

Aceste relații se continuă și astăzi într-un mod fericit de către I.P.S. Arhiepiscop Dirayr Mardichian și membrii Sfințului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

A urmat apoi vizitarea Muzeului de artă bisericească. Înălții oaspeții au admirat exponatele respective, consemnind la urmă în Cartea de Aur.

Vizita s-a încheiat cu o recepție dată în onoarea Înălților oaspeți. Această primă vizită a noului Întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române constituie un moment de primă importanță în cadrul contactelor reciproce pentru o colaborare mai fructuoasă pe tărîmul ecumenismului contemporan, spre binele Bisericii și al credincioșilor noștri.

Arhim. Zareh Baronian
Vicarul Episcopiei Armenice

CURSURI DE GHIZI

Pe pămîntul dobrogean, călcat cîndva de Sf. Ap. Andrei, între 18 și 30 mai 1987, în frumosul așezămînt mănăstiresc al schitului „Sf. Maria” de la Techirghiol, s-au desfășurat cursurile de îndrumare pentru muzeografi, custozii și ostenerii muzeelor noastre bisericești, cursuri la care au participat angajați din toate eparhiile, cu excepția eparhiilor din Moldova, care organizează la Iași astfel de cursuri.

La deschidere a participat I.P.S. Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Nestor Vornicescu al Oltenei, însoțit de P.S. Episcop-vicar Lucian Tomitanul din partea Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, I.P.S. Mitropolit Nestor a susținut prelegerea: „Pacea, obiectiv fundamental al lumii contemporane”.

În zilele ce au urmat au conferențiat: Gabriel Strempel, despre: „Cartea populară românească, factor de unificare spirituală a tuturor românilor”; prof. Constantin Șerban: „Mărturiile istorice maghiare privind permanența populației românești în Transilvania”; prof. Florin Șerbanescu: „Rolul tărîmilor în păstrarea ființei etnice și în apărarea libertății poporului român”; Ioan Gaspar, inspector general în Departamentul Culeților, despre: „Raportul dintre Stat și Biserică — drepturile și îndatoririle cultelor din R.S.R.”; prof. M. Păcurariu: „Rolul B.O.R. în păstrarea ființei naționale românești, în păstrarea și promovarea culturii naționale”; și: „Biserica românească din Transilvania în perioada dualismului și ocupației horthyste”; Zoe Dumitrescu-Bușulea: „Valori ale spiritului românesc intrate în circuitul universal”; și: „Umanismul românesc al sec. al XVI-lea”; prof. Gh. Curinschi-Vorona: „Bizautilu tîrziu și arhitectura post-bizantină”; și: Arhitectura civilizațiilor Orientale și Impactul lor cu arta creștină; prof. Sorin Vasilescu: „Monumente reprezentative ale artei paleocreștine”; Victor Simeon: „Arta medievală între gotic și romanic”; Ana Dobjanschi: „Taboul votiv în arta medievală românească”; și: „Centre locale de pictură în țările române”; Eugen Grecianu: „Monumente ale arhitecturii vechi române din Transilvania (sec. XI—XIII); mărturiile ale prezenței și stării economice înfloritoare a poporului român”; pr. Ilie Georgescu: „B.O.R. propovăduitoare neobosită a păcii”; prof. Adrian Rădulescu: „Dobrogea, străvechi pămînt românesc”; Aurel Moldovanu: „Măsurile și metode de conservare ale bunurilor aparținind patrimoniului cultural național”; prof. Gh. Stoian: „Realizări și perspective ale economiei românești”; arh. Cristian Molescu: „Monumentul de arhitectură, document complex al istoriei patriei. Cauzele degradării, probleme privind conservarea monumentelor de arhitectură”; Constantin Gișbea: „Contribuția României, personal a tov. Nicolae Ceaușescu, la statornicirea unui climat de pace și securitate în lume” și V. Nicolae: „110 ani de la câștigarea independenței de stat a României”.

Duminică, 24 mai, s-a organizat o excursie documentară la monumentele de artă creștină din nordul Dobrogei, vizitîndu-se cu actul prilej biserica lipovenescă din parohia Crasna Rusă, Mănăstirea Celic-Dere, cripta martirilor de la Niculitel, Mănăstirea Cocșul, Muzeul Deltei Dunării din Tulcea, Muzeul de arheologie și istorie națională din Constanța.

Momentul culminant al acestor cursuri l-a reprezentat vizita P.F. Părinte Patriarh Teoctist Arapașu la Techirghiol, în ziua de 28 mai, praznicul Înălțării Domnului. După ce a asistat la Sf. Liturghie, P.F. Sa a ținut un bogat cuvînt de învățătură, spunînd între altele: „B.O.R. și Sf. Sinod acordă o importanță deosebită monumentelor istorice, comori neprețuite ale neamului românesc, un adevărat tezaur pe care trebuie să-l păstrăm și să-l valorificăm așa cum se cuvine. Cărțile, broderile, documentele și toate obiectele din muzeele noastre bisericești constituie un inventar de mare preț; ele sînt mărturiile ale existenței noastre ca popor, ale exprimării noastre religioase. Noi, slujitorii B.O.R., sîntem păstrători ai acestor comori de neprețuit, a credinței noastre ortodoxe strămoșești, a unității de grai și de neam...”

„Monumentele noastre istorice trebuie înconjurate cu grija și dragostea noastră pentru ele, mergînd pînă la a ne simți ca fii ai lor și ai acestui popor. Să nu ne considerăm simpli angajați, ci împreună trăitori cu valorile pe care le administrăm; aceasta este marea noastră misiune. Slujirea noastră ca păstrători ai acestor bunuri este prelungirea sfințeniei, a Liturghiei, și de aceea trebuie făcută cu toată seriozitatea. Așadar, să fim harnici, cinștiți, cetățeni distinși ai patriei și slujitori desăvîrșiți ai Sfinței noastre Biserici”.

Vizita Prea Fericitului Părinte Teoctist Arapașu, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a constituit un prilej de mare bucurie, o adevărată sărbătoare pentru participanții la aceste cursuri, un imbold în munca lor plină de răspundere.

Cursurile s-au încheiat simbăta 30 mai, la închidere fiind prezent P.S. Episcop Nifon Ploieșteanul — vicar patriarhal, care a susținut conferința: „B.O.R. promovatoarea consecventă a ecumenismului pe plan intern și extern”.

Iustin Opreanu
Centrul arhiepiscopesc Cluj-Napoca

Scrisoare primită la Redacție

Către Onor. Redacția TELEGRAFULUI ROMÂN

Subsemnatul Maniștu Ioan, din Sibiu str. Lăptăriei nr. 15, cu mult respect și evlavie — îmi îngădui a Vă sesiza următoarea știre: în 4 aprilie 1987 s-au împlinit 120 de ani de cînd, la îndemnul Marelui Mitropolit Andrei Șaguna, Protopopol Nicolae Cristea, consilier mitropolitan și șeful redactor, în acea vreme, la Telegraful Român, a înființat prima Reuniune a Sodalilor Români din Sibiu, cu un număr de 28 de sodali, 2 măiestri și 4 conlucrători, reuniune, pe care a și condus-o timp de 30 de ani, îmbătrînind odată cu ea, în o frumoasă și valoroasă activitate, care a adus neamului românesc de pe aceste meleaguri mari și multe foloase, atît materiale dar mai ales cultural-educative.

În anul 1897 Nicolae Cristea s-a retras și a predat conducerea altui mare bărbat și mare român, acela care a fost Exatorul consistorial Victor Em. Tordășeanu și care la fel a condus destinele Reuniunii timp de 23 de ani. De observat, că după ce Tordășeanu a preluat conducerea Reuniunii, făcînd o privire de ansamblu la tot ceea ce trebuia continuat, dar mai ales la ce trebuia făcut pentru bunul mers al acesteia, din prima zi a pornit la colectarea de fonduri bănești pentru a cumpăra un imobil propriu, ca în felul acesta reuniunea să-și aibă localul său corespunzător cerințelor. Cu un cuvînt a consolidat și întărit nu numai activitatea ci și economia ei.

După trecerea la cele veșnice a lui Tordășeanu, a fost numit în fruntea Reuniunii Conducătorul Tipografiei Arhidiecezane Gheorghe Poponea, care a condus-o pînă în anul 1924, fiind primul președinte meseriaș și membru al Reuniunii noastre.

Iar ca al patrulea președinte a urmat Episcopul Nicolae Colan care a condus Reuniunea pînă în anul 1930 cu multă evlavie, blîndețe și dragoste, schimbîndu-i și denumirea în aceea de: Reuniunea Culturală Națională a meseriașilor Români din Sibiu. Evenimentul a avut loc în 1926, cînd a fost sfințit și noul steag, iar Nașii Steagului au fost I.P.S.S. Dr. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului și Domnișoara Miorica Tordășeanu, fiica fostului președinte. Sfințirea steagului a avut loc la Catedrala mitropolitană din Sibiu.

Sfințirea bisericii „ÎNĂLȚAREA DOMNULUI” din Mediaș-Teheș

Joi, 28 mai 1987, de praznicul Înălțării Domnului, a avut loc sfințirea bisericii „Înălțarea Domnului” din Mediaș-Teheș, în urma reparațiilor capitale făcute în interior și exterior, precum și a picturii integrale în interior, pictură executată de dl. Diaconu din Rm. Vlcea.

Toate aceste lucrări au fost susținute de credincioși prin stăruința preoților parohi, în frunte cu P.C. iconom stavr. I. Gîrlonța.

De la centrul arhiepiscopesc Sibiu I.P.S. Sa a fost însoțit de: P.C. vice onor. T. Belascu, P.C. consilier G. Papuc și C. Mitea, P.C. arhid. I. Galea și P.C. pr. T. Damian.

După slujba de sfințire a bisericii, a urmat Sf. Liturghie, răspunsurile fiind date de corul parohiei, condus de dl. D. Bîrsă.

La bucuria credincioșilor ortodocși au participat și C. pr. rom.-cat. Haray Pavel, dl. pastor reformat Soos Iosif, dl. pastor evang. lut. Dietmar Blayer și dl. pastor unitarian Kiss Carol.

La momentele cuvenite C. diacon V. Frățila a fost hironot într-un preot pentru parohia Boholt, prot. Făgăraș, iar teologul Gh. Pușcariu într-un diacon.

La sfîrșitul Sf. Liturghii au vorbit: P.C. prot. I. Găban, care a salutat prezența Arhiepiscopului de la Sibiu pe meleagurile medieșene și P.C. pr. I. Gîrlonța, care a făcut o prezentare a parohiei și a lucrărilor ce au fost efectuate la această biserică, mulțumind tuturor celor ce i-au stat în ajutor.

A luat apoi cuvîntul I.P.S. Mitropolit Antonie, care vorbind despre locul de închinare, a spus între altele: „Rostul unei biserici este să dea posibilitatea credincioșilor, ca venind în ea să se adune în ei înșiși, să intre în legătură cu Dumnezeu, să-și spună tot ce au de spus, — bucurii, necazuri, cereri, mulțumiri — și mai ales să-și dea slavă pentru ceea ce ne dă. Biserica este așadar, înainte de orice, un locaș de rugăciune, de meditație, de înfîlînare cu noi înșine, locul unde ne punem probleme

Din anul 1930 și pînă în anul 1948, cînd Reuniunea și-a încetat activitatea, ea a fost condusă de vrednicul de pomenire consilier mitropolitan Emilian Cioran, care pătruns fiind de o bunătate rar înfîlînă și o dragoste pentru noi meseriași, a condus și menținut unitatea în Reuniunea mai mult ca oricare altul. El a fost acela, care a avut norocul ca să o conducă în cele mai grele vremuri cunoscute de națiunea noastră, vremuri cauzate de războiul al doilea mondial cu tot cortegiul lui de frămîntări și suferințe.

Urmare celor de mai sus arătate, cred că poate este bine ca să arăt faptul că, în tot acest timp la care m-am referit, Reuniunea noastră a fost patronată de cei patru mari ierarhi de la Șaguna la Bălan, deci cu un cuvînt de Biserica Ortodoxă Română.

Și ca o încononare a acestor mari activități de peste 80 de ani, Reuniunea a avut fericitul prilej de a-și sărbători un frumos jubileu de 80 de ani de activitate neîntreruptă, jubileu care a avut loc în Sibiu, la data de 15 iunie 1947. La această sărbătoare a participat și mitropolitul Dr. Nicolae Bălan al Ardealului, patronul Reuniunii noastre din acea vreme, editîndu-se în același an și un volum omagial cu titlul: „La 80 de ani”, scris de Traian Chirilă și un comitet în frunte cu președintele Emilian Cioran.

În speranța, că sesizîndu-vă de acest fapt, nu îmi fac decît o îndatorire plăcută în calitatea mea de membru încă în viață, unul din cei mulți care am beneficiat de roadele și binefacerile Reuniunii. Aș dori ca aceste rînduri să fie un omagiu adus celor care au trudit și muncit în chip cu totul onorific, în toți acei ani, pentru îndrumarea și ajutorarea noastră de a deveni meseriași buni și buni patrioți.

Cu cele mai alese gînduri și stimă, al D-voastră:
Ioan Maniștu
Sibiu

* Mulțumind semnatarului rîndurilor de mai sus, dorim să aducem și noi aleasă cinstire memoriei tuturor celor care au întemeiat, au patronat și au susținut activitatea atît de folositoare a Reuniunii sodalilor români, de la a cărei înființare s-au împlinit 120 de ani.

Redacția „Telegrafului Român”

de viață și de moarte, ne întrebăm în legătură cu rosturile noastre de familie, în societate, pe pămînt, ne întrebăm în legătură cu rostul nostru în veșnicie”.

În continuare I.P.S. Sa a vorbit despre praznicul Înălțării Domnului, reamintind argumentele învierii, insistînd asupra argumentelor Înălțării și făcînd o actualizare a învățăturii despre Înălțarea Domnului, la nivelul trăirii credinciosului în viața de zi cu zi, în relațiile cu ceilalți. A vorbit apoi despre importanța faptului de a fi cîntor la o lucrare obștească, avînd frumoase cuvinte de apreciere pentru preoții și credincioșii care au restaurat biserica ce s-a sfințit.

Pentru munca depusă și rivna sa pastorală, P.C. pr. I. Gîrlonța, avînd toate distincțiile bisericești, a primit un act special de apreciere, iar P.C. pr. Urs Iosif de la aceeași biserică a fost distins și hirotesit „iconom”, acte de apreciere primind totodată consiliile și comitetele parohiale de la această parohie.

În cadrul agapei care a urmat au toastat: Dl. Togan Gheorghe, reprezentanții celorlalte culte de la Mediaș, dl. pastor Soos Iosif, dl. pastor Dietmar Blayer, C. pr. rom.-cat. Haray Pavel, care au reliefat ideea unei colaborări între cultele din țara noastră, P.C. prot. onor. Petru Boeriu.

Un cald și entuziast cuvînt a rostit apoi: P.C. vicar onor. Tr. Belascu, care, exprimîndu-și bucuria de a fi prezent la acest praznic, a subliniat importanța acestui eveniment în viața parohiei și mai ales în menținerea unității de credință și de neam, prezenta I.P.S. Mitropolit Antonie conferind o aureolă deosebită acestui eveniment, care va rămîne neșters în sufletele credincioșilor de la biserică Mediaș-Teheș.

Au mai vorbit: dl. H. Ciurea, membru al formației corale, P.C. pr. I. Urs, dl. Dr. Iuliu Georgescu, deputat eparhial, dl. D. Lepădatu.

În încheiere a luat cuvîntul I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului.
Pr. Th. Damian

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

Din AGENDA

Prea Fericitului Patriarh
TEOCTIST

● **Simbătă, 4 aprilie a.c.** — P.F. Patriarh Teoctist a primit pe Excelența Sa Dl. Helmut Matias, Ambasadorul Republicii Federale Germania la București. A fost de față P.S. Episcop-vicar Vasile Tîrgovișteanul.

● **Marți, 7 aprilie a.c.** — P.F. Patriarh Teoctist a primit Delegația Comisiei pentru relațiile cu statele europene, nemembre ale Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (Piața Comună), condusă de Dl. Kurt Hugosson, președintele comisiei. Au fost de față P.S. Episcop-vicar Nifon Ploieșteanul, P.C. Pr. Cons. Gheorghe Bogdan și P.C. Pr. Secretar Ion Bănățeanu.

● **Duminică, 19 aprilie a.c.** — Potrivit tradiției, P.F. Patriarh Teoctist a primit în sala festivă a Palatului Patriarhal pe preoții Capitalei și colaboratorii direcți de la Patriarhie pentru felicitările de Paști și a rostit un cuvînt ocazional.

● **Marți, 21 aprilie a.c.** — În după-amiaza acestor zile, P.F. Patriarh Teoctist a avut o întîlnire cu preoții din Municipiul Iași și împrejurimi, la Palatul Mitropolitan din Iași.

● **Duminică, 26 aprilie a.c.** — P.F. Patriarh Teoctist a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă la Catedrala Mitropolitană din Iași, cu prilejul aniversării a 100 de ani de la sfințirea acesteia. P.F. Sa a fost înconjurat de P.S. Episcop Eftimie al Romanului și Hușilor și de P.S. Episcop-vicar Pimen Suceveanul. P.F. Sa a rostit un cuvînt ocazional și predica zilei.

● **Marți, 5 mai a.c.** — P.F. Patriarh Teoctist a primit grupul de profesori de la Institutul Ecumenic de la Bossey, alcătuit din următorii: Prof. Dr. Adrian Geense, directorul Institutului; Prof. Ofelia Ortega; Prof. Cyris Moon; Prof. Santosh Kamath; Prof. Dr. Ilie-Dan Ciobotea. Au fost de față P.C. Cons. Alexandru Tudor, P.C. Arhid. Prof. Constantin Voicu, Rectorul Institutului Teologic Universitar Sibiu și P.C. Prof. Pr. Dumitru Radu, Prorectorul Institutului Teologic din București.

● **Joi, 7 mai a.c.** — P.F. Patriarh Teoctist a prezidat lucrările ședinței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

● **Luni, 11 mai a.c.** — P.F. Patriarh Teoctist a primit grupul de profesori și studenți de la Seminarul „Mc.Cormick”, din Chicago, S.U.A. condus de Rev. Prof. Bruce Rigdon. Au fost de față P.S. Episcop Nifon Ploieșteanul, Vicar Patriarhal și P.C. Pr. Cons. Alexandru Tudor.

● **Simbătă, 23 mai a.c.** — P.F. Patriarh Teoctist împreună cu I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului și P.S. Episcop Eftimie al Romanului și Hușilor au făcut o vizită de lucru la șantierul de la Institutul Teologic Universitar și Centrul ecumenic din București.

● **Joi, 28 mai a.c.** — P.F. Patriarh Teoctist a participat la încheierea cursurilor de ghizi care s-au desfășurat la Sanatoriul preoțesc de la Techirghiol, județul Constanța.

SIBIU

● Intre 27 aprilie-5 mai 1987, I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului a condus, în Statele Unite ale Americii, o delegație a cultelor din țara noastră, vizitînd o seamă de organizații religioase americane și internaționale.

Cu acest prilej, simbătă, 2 mai, și duminică, 3 mai a.c., înalt Prea Sfinția Sa însoțit de P.S. Nifon Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal, au fost oaspeții I.P.S. Arhiepiscop Victorin al Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în S.U.A. și Canada, la Detroit.

Înconjuțați de un mare sobor de preoți și diaconi, înalții ierarhi au slujit împreună la parohia din Troy.
● Frumoasa și monumentală biserică din Blăjei, prot. Mediaș, ridicată prin vrednicia credincioșilor, sub conducerea C. pr. V. Joantă și împodobită cu pictură nouă, prin grija C. pr. D. Idu, a fost sfințită de I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, duminică, 17 iunie 1987, fiind însoțit de la Sibiu de P.C. cons. C. Mitea și P.C. secretar I. Galea.

Răspunsurile au fost date de un cor restrîns al studenților teologi de la Sibiu și obștea credincioșilor, prezenți în număr mare și învesmintăți în minunatele lor costume populare.

În cadrul Sf. Liturghiei care a urmat după sfințirea bisericii, tînărul teolog Valeriu Frătilă a fost hirotonit diacon, iar C. diacon N. Bădilă a fost hirotonit preot pentru parohia Săliște II.

După Sf. Liturghie, cuvînt de bun-venit a rostit P.C. prot. I. Găban, care a făcut o scurtă informare și asupra activității din prot. Mediaș, după care C. pr. D. Idu, parohul local, a prezentat o dare de seamă asupra parohiei Blăjei, cunoscută prin vrednicia săi locuitorii, și asupra lucrărilor executate la biserică.

Cuvînt de învățătură a rostit apoi I.P.S. Mitropolit Antonie care a zăbovit cu deosebire asupra rugăcunii: de laudă, de cerere și de mulțumire, insistînd asupra importanței rugăcunii obștești, care se face în biserică.

Pentru munca depusă, C. pr. V. Joantă (Mediaș-Teches II) a fost distins și hirotesit „iconom stavrofor”, iar C. pr. D. Idu a fost distins și hirotesit „iconom”. Acte de apreciere au primit de asemenea membrii consiliului parohial.

● **Simbătă, 30 mai 1987**, la Sibiu a avut loc o consfățire de lucru cu membrii comitetelor de redacție ale publicațiilor periodice ale Centrului mitropolitan Sibiu: Rev. Mitropolia Ardealului, Telegraful Român și Indrumătorul bisericesc, misionar și patriotic.

Condusă de I.P.S. Mitropolit Antonie al Transilvaniei și luînd cuvîntul toți participanții, inclusiv delegații Eparhiilor sufragane: Cluj, Alba Iulia și Oradea, consfățuirea a analizat munca redacțională de la cele trei publicații menționate și a luat unele hotărîri privitoare la apariția, conținutul și prezentarea grafică a lor, pentru ca aceste publicații să-și împlinească cât mai ziditor rolul pe care îl au de îndeplinit în rîndurile fiilor Bisericii noastre.

● **Luni, 1 iunie 1987**, I.P.S. Mitropolit Antonie s-a înfrînt, în capela Institutului Teologic Universitar din Sibiu, cu studenții teologi din anul IV, aflați acum în pragul absolvirii.

În numele lor a vorbit stud. V. Vlad, după care un bogat și instructiv cuvînt de îndrumare a rostit înalt Prea Sfinția Sa, care, hirotesit cu acest prilej întru duhovnic doi proaspeți hirotoniți întru preoție, a zăbovit cu deosebire asupra Sf. Taine a Spovedaniei.

În acest sens, I.P.S. Mitropolit Antonie a adus în atenție o seamă de aspecte practice, precum și alte folosite în învățături pentru „munca de modelare a oamenilor, în a-și face mai buni”, muncă ce îi așteaptă ca viitori preoți.

CLUJ

● **Duminică, 5 aprilie 1987**, în cadrul vecerniei de la Catedrala arhierescă din Cluj-Napoca, a avut loc, cu binecuvîntarea I.P.S. Arhiepiscop Teofil al Clujului, concertul coral religios, susținut de corul elevilor seminariștii de la Seminarul Teologic ortodox român Cluj-Napoca, dirijat de P.C. prof. Vasile Stanciu, la care a participat un mare număr de credincioși.

Concertul a cuprins un număr de 12 bucăți muzicale de mare valoare religioasă și frumusețe artistică, specific Postului Mare: Cămara Ta, La rîul Vavilonului, Otoriu Sf. Patimi, Miluiește-mă Dumnezeu și altele, toate bine pregătite și executate cu multă măiestrie de elevii seminariștii.

La sfîrșitul concertului, P.S. Episcop-vicar Iustinian a apreciat concertul ca fiind „de o înaltă tinută și valoare duhovnicească și artistică” și a felicitat pe elevii seminariștii și pe dirijorul și profesorul lor de muzică, pr. prof. V. Stanciu.

● **Duminică, 26 aprilie 1987**, Prea Sfinții Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul, a săvîrșit sfințirea bisericii din parohia Miceștii de Cîmpie, protopopiatul Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud, construită în anul 1903, reparată capital în interior și exterior în anii 1985-1986 și împodobită cu

o frumoasă pictură în frescă, executată de Mihai Gabner și Mihai Chiuaru, înzestrată cu iconostas nou sculptat și mobilier, de asemenea sculptat, prin purtarea de grijă a tînărului preot paroh Grigore Toader, care pentru munca depusă a fost distins și hirotesit „iconom” cu dreptul de a purta bria roșu.

● **Duminică, 3 mai 1987**, Prea Sfinții Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul, a săvîrșit sfințirea bisericii din parohia Asuaju de Jos, protopopiatul Baia Mare, jud. Maramureș, construită între anii 1885-1889, reparată capital și împodobită cu pictură între anii 1985-1986, prin contribuția credincioșilor și purtarea de grijă a preotului paroh Vasile Marchis, care pentru vrednicia dovedită a fost distins și hirotesit „iconom” cu dreptul de a purta bria roșu.

La sfîrșitul Sf. Liturghiei arhierescă, P.S. Iustinian a rostit un instructiv cuvînt de învățătură.

● **Miercuri, 3 iunie 1987**, I.P.S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului a participat la conferința intitulată „Transilvania, adevăruri din trecut — adevăruri de astăzi”, pe care I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, a susținut-o în aula Institutului Teologic Universitar Protestant Unic din Cluj-Napoca, cu prilejul celei de a 49-a Conferințe teologice interconfesionale.

● **Duminică, 14 iunie 1987**, I.P.S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a săvîrșit, în parohia Seminarului teologic din Cluj-Napoca, Sf. Liturghie arhierescă, cu care prilej, la momentul cuvenit, înalt Prea Sfinția Sa a hirotonit întru diacon, pe seama catedralei eparhiale, pe doctorandul în Teologie, Vasile Nemes.

● **Duminică, 3 mai**, P.S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în catedrala din Miercurea Ciuc, în cadrul Sf. Liturghiei, P.S. Sa a rostit un ziditor cuvînt de învățătură.

● **Duminică, 3 mai**, P.S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în catedrala din Miercurea Ciuc, în cadrul Sf. Liturghiei, P.S. Sa a rostit un ziditor cuvînt de învățătură pornind de la pericopa evanghelică a zilei, subliniînd rolul femeii creștine potrivit exemplului dat de femeie mironosită și a îndemnat pe credincioșii prezenți la statornicie în dreapta credință, la cunoașterea și prețuirea trecutului nostru creștinesc și românesc, la împlinirea cu dăruire a îndatoririlor ce revin fiecăruia în societatea zilelor noastre.

● În cursul după-amiezii, P.S. Sa a făcut o vizită în parohia Imper, prot. Miercurea Ciuc, aducînd multă bucurie puștilor la număr, dar vrednicilor credincioși din această parohie.

● **Joi, 7 mai**, P.S. Episcop Emilian a primit la reședința episcopală un grup de profesori și studenți de la Seminarul Teologic Protestant din Chicago — S.U.A., însoțiti de P.C. arhid. prof. Aurel Jivi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, aflați în vizită în țara noastră. În cadrul discuțiilor cu oaspeții străini, P.S. Sa a făcut o scurtă prezentare istorică a bîmlenării cetății a Alba Iuliei, rolul pe care l-a avut în trecutul poporului nostru, ca și importanța bisericăscă și culturală a străvechiului așezămint mitropolitan rectorit de Mihai Viteazul. De asemenea P.S. Sa a prezentat vizitatorilor câteva din realizările și împlinirile reinfrîntei Eparhiei ce ilustrează trăsăturile vremurilor noi de deplină libertate în care trăim.

● **Joi, 7 mai**, P.S. Episcop Emilian a primit la reședința episcopală un grup de profesori și studenți de la Seminarul Teologic Protestant din Chicago — S.U.A., însoțiti de P.C. arhid. prof. Aurel Jivi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, aflați în vizită în țara noastră. În cadrul discuțiilor cu oaspeții străini, P.S. Sa a făcut o scurtă prezentare istorică a bîmlenării cetății a Alba Iuliei, rolul pe care l-a avut în trecutul poporului nostru, ca și importanța bisericăscă și culturală a străvechiului așezămint mitropolitan rectorit de Mihai Viteazul. De asemenea P.S. Sa a prezentat vizitatorilor câteva din realizările și împlinirile reinfrîntei Eparhiei ce ilustrează trăsăturile vremurilor noi de deplină libertate în care trăim.

● **Joi, 7 mai**, P.S. Episcop Emilian a primit la reședința episcopală un grup de profesori și studenți de la Seminarul Teologic Protestant din Chicago — S.U.A., însoțiti de P.C. arhid. prof. Aurel Jivi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, aflați în vizită în țara noastră. În cadrul discuțiilor cu oaspeții străini, P.S. Sa a făcut o scurtă prezentare istorică a bîmlenării cetății a Alba Iuliei, rolul pe care l-a avut în trecutul poporului nostru, ca și importanța bisericăscă și culturală a străvechiului așezămint mitropolitan rectorit de Mihai Viteazul. De asemenea P.S. Sa a prezentat vizitatorilor câteva din realizările și împlinirile reinfrîntei Eparhiei ce ilustrează trăsăturile vremurilor noi de deplină libertate în care trăim.

● **Joi, 7 mai**, P.S. Episcop Emilian a primit la reședința episcopală un grup de profesori și studenți de la Seminarul Teologic Protestant din Chicago — S.U.A., însoțiti de P.C. arhid. prof. Aurel Jivi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, aflați în vizită în țara noastră. În cadrul discuțiilor cu oaspeții străini, P.S. Sa a făcut o scurtă prezentare istorică a bîmlenării cetății a Alba Iuliei, rolul pe care l-a avut în trecutul poporului nostru, ca și importanța bisericăscă și culturală a străvechiului așezămint mitropolitan rectorit de Mihai Viteazul. De asemenea P.S. Sa a prezentat vizitatorilor câteva din realizările și împlinirile reinfrîntei Eparhiei ce ilustrează trăsăturile vremurilor noi de deplină libertate în care trăim.

● **Joi, 7 mai**, P.S. Episcop Emilian a primit la reședința episcopală un grup de profesori și studenți de la Seminarul Teologic Protestant din Chicago — S.U.A., însoțiti de P.C. arhid. prof. Aurel Jivi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, aflați în vizită în țara noastră. În cadrul discuțiilor cu oaspeții străini, P.S. Sa a făcut o scurtă prezentare istorică a bîmlenării cetății a Alba Iuliei, rolul pe care l-a avut în trecutul poporului nostru, ca și importanța bisericăscă și culturală a străvechiului așezămint mitropolitan rectorit de Mihai Viteazul. De asemenea P.S. Sa a prezentat vizitatorilor câteva din realizările și împlinirile reinfrîntei Eparhiei ce ilustrează trăsăturile vremurilor noi de deplină libertate în care trăim.

● **Joi, 7 mai**, P.S. Episcop Emilian a primit la reședința episcopală un grup de profesori și studenți de la Seminarul Teologic Protestant din Chicago — S.U.A., însoțiti de P.C. arhid. prof. Aurel Jivi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, aflați în vizită în țara noastră. În cadrul discuțiilor cu oaspeții străini, P.S. Sa a făcut o scurtă prezentare istorică a bîmlenării cetății a Alba Iuliei, rolul pe care l-a avut în trecutul poporului nostru, ca și importanța bisericăscă și culturală a străvechiului așezămint mitropolitan rectorit de Mihai Viteazul. De asemenea P.S. Sa a prezentat vizitatorilor câteva din realizările și împlinirile reinfrîntei Eparhiei ce ilustrează trăsăturile vremurilor noi de deplină libertate în care trăim.

● **Joi, 7 mai**, P.S. Episcop Emilian a primit la reședința episcopală un grup de profesori și studenți de la Seminarul Teologic Protestant din Chicago — S.U.A., însoțiti de P.C. arhid. prof. Aurel Jivi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, aflați în vizită în țara noastră. În cadrul discuțiilor cu oaspeții străini, P.S. Sa a făcut o scurtă prezentare istorică a bîmlenării cetății a Alba Iuliei, rolul pe care l-a avut în trecutul poporului nostru, ca și importanța bisericăscă și culturală a străvechiului așezămint mitropolitan rectorit de Mihai Viteazul. De asemenea P.S. Sa a prezentat vizitatorilor câteva din realizările și împlinirile reinfrîntei Eparhiei ce ilustrează trăsăturile vremurilor noi de deplină libertate în care trăim.

● **Joi, 7 mai**, P.S. Episcop Emilian a primit la reședința episcopală un grup de profesori și studenți de la Seminarul Teologic Protestant din Chicago — S.U.A., însoțiti de P.C. arhid. prof. Aurel Jivi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, aflați în vizită în țara noastră. În cadrul discuțiilor cu oaspeții străini, P.S. Sa a făcut o scurtă prezentare istorică a bîmlenării cetății a Alba Iuliei, rolul pe care l-a avut în trecutul poporului nostru, ca și importanța bisericăscă și culturală a străvechiului așezămint mitropolitan rectorit de Mihai Viteazul. De asemenea P.S. Sa a prezentat vizitatorilor câteva din realizările și împlinirile reinfrîntei Eparhiei ce ilustrează trăsăturile vremurilor noi de deplină libertate în care trăim.

● **Joi, 7 mai**, P.S. Episcop Emilian a primit la reședința episcopală un grup de profesori și studenți de la Seminarul Teologic Protestant din Chicago — S.U.A., însoțiti de P.C. arhid. prof. Aurel Jivi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, aflați în vizită în țara noastră. În cadrul discuțiilor cu oaspeții străini, P.S. Sa a făcut o scurtă prezentare istorică a bîmlenării cetății a Alba Iuliei, rolul pe care l-a avut în trecutul poporului nostru, ca și importanța bisericăscă și culturală a străvechiului așezămint mitropolitan rectorit de Mihai Viteazul. De asemenea P.S. Sa a prezentat vizitatorilor câteva din realizările și împlinirile reinfrîntei Eparhiei ce ilustrează trăsăturile vremurilor noi de deplină libertate în care trăim.

● **Joi, 7 mai**, P.S. Episcop Emilian a primit la reședința episcopală un grup de profesori și studenți de la Seminarul Teologic Protestant din Chicago — S.U.A., însoțiti de P.C. arhid. prof. Aurel Jivi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, aflați în vizită în țara noastră. În cadrul discuțiilor cu oaspeții străini, P.S. Sa a făcut o scurtă prezentare istorică a bîmlenării cetății a Alba Iuliei, rolul pe care l-a avut în trecutul poporului nostru, ca și importanța bisericăscă și culturală a străvechiului așezămint mitropolitan rectorit de Mihai Viteazul. De asemenea P.S. Sa a prezentat vizitatorilor câteva din realizările și împlinirile reinfrîntei Eparhiei ce ilustrează trăsăturile vremurilor noi de deplină libertate în care trăim.

Semnalăm... Semnalăm...

● Bune reviste din străindate ne-au sosit în ultima vreme în frunte cu „Calendarul Credința pe 1987”, editat de Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română din America și Canada. Ca de obicei, înalt Prea Sfințul Victorin dă la iveală nu numai un Calendar în condiții grafice excepționale, ci și cu un conținut bogat și folositor românilor de peste Ocean. Ne-au mai sosit „Renașterea” anul X, nr. 4, 1986, editată de Pr. Dr. Mircea Basarab, „Semănătorul”, anul IX, nr. 5-6, 1986, editat de Vicariatul Ortodox Român din Banatul Iugoslav și „Altarul străbun”, din Melbourne — Australia (an. XV, nr. 4, 1986). Toate conșcră pagini deosebite trecerii la cele veșnice a Patriarhului Iustin și alegerii noului nostru Patriarh, P.F. Teoctist, pe lângă alte articole cu conținut teologic și istoric, versuri, știri bisericești etc.

● Mai mulți autori și anume: Mircea Babeș, Ion Calafeteanu, Cristian Popișteanu, Șerban Rădulescu-Zoner, Valeriu Stan și Nicolae Stoicescu au publicat o carte de mare utilitate intitulată: „Politica externă a României” un dicționar cronologic, un fel de istorie în date care devin de acum încolo un instrument de lucru absolut indispensabil pentru cei ce se angajează în studii privind această tematică (Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 415 p.).

● „Cartea interferențelor” (Editura Științifică și Enciclopedică, Buc. 1985, 303 p.), se prezintă drept o „carte de cultură generală” și așa și este. E alcătuită din conferințe ținute la Centrul Național de Fizică de către 26 de personalități din viața noastră culturală, printre care Anton Dumitriu, Dan Grigorescu, Ion Ianoși, Constantin Noica, Alexandru Paleologu, Andrei Pleșu, Elena Stupiu, Sorin Vieru — ar trebui amintiți toți — tratînd teme dintre cele mai diferite, (Relația corp-suflet — Constantin Băldăceanu-Stolnici, Despre instinct și inteligență în lumea animală — Mihail Cociu, Modelul lumii în romanul modern — N. Manolescu, Miracolul grecesc — Șerban Țițeica, etc.), toate răspunzînd la numitorul comun care este cultura, și care se alcătuiește din tot ceea ce emană din spirit și gândire și alcătuiește frumusețea omului și a lumii.

Stilul colocvial, bine conservat, fără vizibile intervenții „muncite” ulterior, fac lectura și ușoară și ușor inteligibilă. De mare valoare sînt întrebările și răspunsurile care urmează fiecărei conferințe. Numai pentru a stimula lectura unei asemenea cărți voi cita începutul ușor agresiv și sensibil provocator al conferinței lui C. Noica: „M-am întrebat de ce ne chemați în mijlocul dumneavoastră. Oameni de specialitate cum sînteți, în ramura științifică cea mai sigură a culturii moderne (fizica atomică, n.n.), ce oare ați putea învăța de la noi, cei care rădăcim printre științele omului? Imi spun însă că, dacă nu vă putem învăța nimic, vă putem ajuta să dezvățați ceva” (p. 170).

Cine ar putea spune că nu e o captatio la care se rezistă greu?

● O bună evaluare la zi a dialogurilor ortodoxe cu alte confesii creștine face pr. dr. Nicolae V. Dură în „Considerații asupra dialogurilor teologice ale Bisericii Ortodoxe cu Bisericile: Romano-catolică, anglicană, veche-catolică, orientală (necaecodoniană) și luterană” (Ortodoxia, XXXVII, 1985, nr. 3, și în Extras).

● Început cam în glumă, cu căruța înaintea caiilor, cu o Adenda în stilul său inconfundabil, încercat de aforisme paradoxale, uneori cu adevărat reconfortante, Tratatul de inspirație al lui Marin Sorescu aduce în spațiul culturii românești polen cules din toate florile lumii, menit să ne bucore spiritele și să fecundeze inspirația poezilor cu orizonturi și idei noi. Mai întii convorbirile sale din care savurosul, cînd nu se amestecă, se desprinde subtil de serios, și invers, cu oameni de cultură din Mexic, S.U.A., Italia, Franța, Suedia, Argentina etc., și apoi traduceri din cei mai mari poeți contemporani din toată lumea, — pe care îi scuză că încă nu sînt clasici — fac din această carte masivă (528 p., ed. Scrisul Românesc, 1985), în ciuda celor care i-ar putea lua titlul în glumă — de la Sorescu te poți aștepta la orice — un foarte adevărat „Tratat de inspirație”.

● Istoric literar, critic, migălos și erudit reactualizator (încă mai e nevoie) și restaurator de clasici ca un restaurator de frescă, (d.p. Gala Galaction, Bolintineanu), Teodor Virgolici este probabil unul dintre marii noștri sufletiști: el scrie întotdeauna spre a zidi. Se ocupă de evenimente și de oameni de cultură despre care se vede că îi sînt la inimă. De aceea cercetează cu pasiune, dar în același timp nu face rabat rigorii științifice. De curînd a publicat la Editura militară — deși cred că nu e mai mult decît soldat — Scriitorii clasici și armata română (București, 1986, 417 p.). Ii vor fi trebuit „munci și zile” ca să desprindă dintr-o mare literatură care s-a ocupat de toate, tot ceea ce privește armata română. E nu numai o importantă monografie a unei teme, ci și un act de patriotism.

● Alcătuit după ultimele cerințe didactice pentru Institutele teologice, de către profesorii Vladimir Prelipceanu, Nicolae Neaga, Gheorghe Barna și Mircea Chială, a apărut ed. a II-a a Studiului Vechiului Testament (București, 1985, 452 p.).

● Părintele Scarlat Porcescu din Iași publică în revista „Magazin istoric” (3, 1986, p. 17-19) un interesant articol despre Sucevița și Galata, prima ctitorită de Movilești, a doua de Petre Șchiopul, vldar Basarab ajuns pe tronul Moldovei (1574-1579; 1582-1591). Autorul se oprește mai ales asupra noutăților arhitecturale ale Galatei, amplasată într-o „viziune acropolică” pe un deal cu largi deschideri panoramice, și cu noi împărțiri interioare care pot fi socotite „o cotitură în evoluția artei moldovenesti”. E interesantă și opinia autorului că domnitorii, prin ctitorii, se legau de țara peste care domneau.

● Raporturile dintre om și calculator sînt trecute în revistă cu competență și cu o viziune spre viitor care ne face să regretăm că ne-am născut prea devreme, de către prof. univ. dr. doc. Edmond Nicolau în: Instruirea asistată de calculator în diferite țări ale lumii (Revista de pedagogie, XXXV, 1986, nr. 5, p. 61-64). Printre țările lumii care dispun de mijloace de exprimare în această privință este și România, la Univ. din București, Iași și Timișoara. Edmond Nicolau a scris și o carte consacrată acestor probleme: Ingineria cunoașterii (București, 1985, 348 p.) și o alta, pe cît de mică după dimensiunile metrice, pe atît de mare, zguduitoare prin problemele pe care le pune (chiar dacă uneori nu le rezolvă) și mai ales prin cele pe care le ocolește („Omul între două infinituri”, Buc. 1972, 189 p.).

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Dr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi, Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; tehnoredactori: Arhid. Ezechiel Oancea, Pr. Teodor Damian; corector: Pr. Vartolomeu Constantinescu.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 presfir București, Calea Griviței nr. 64-66.